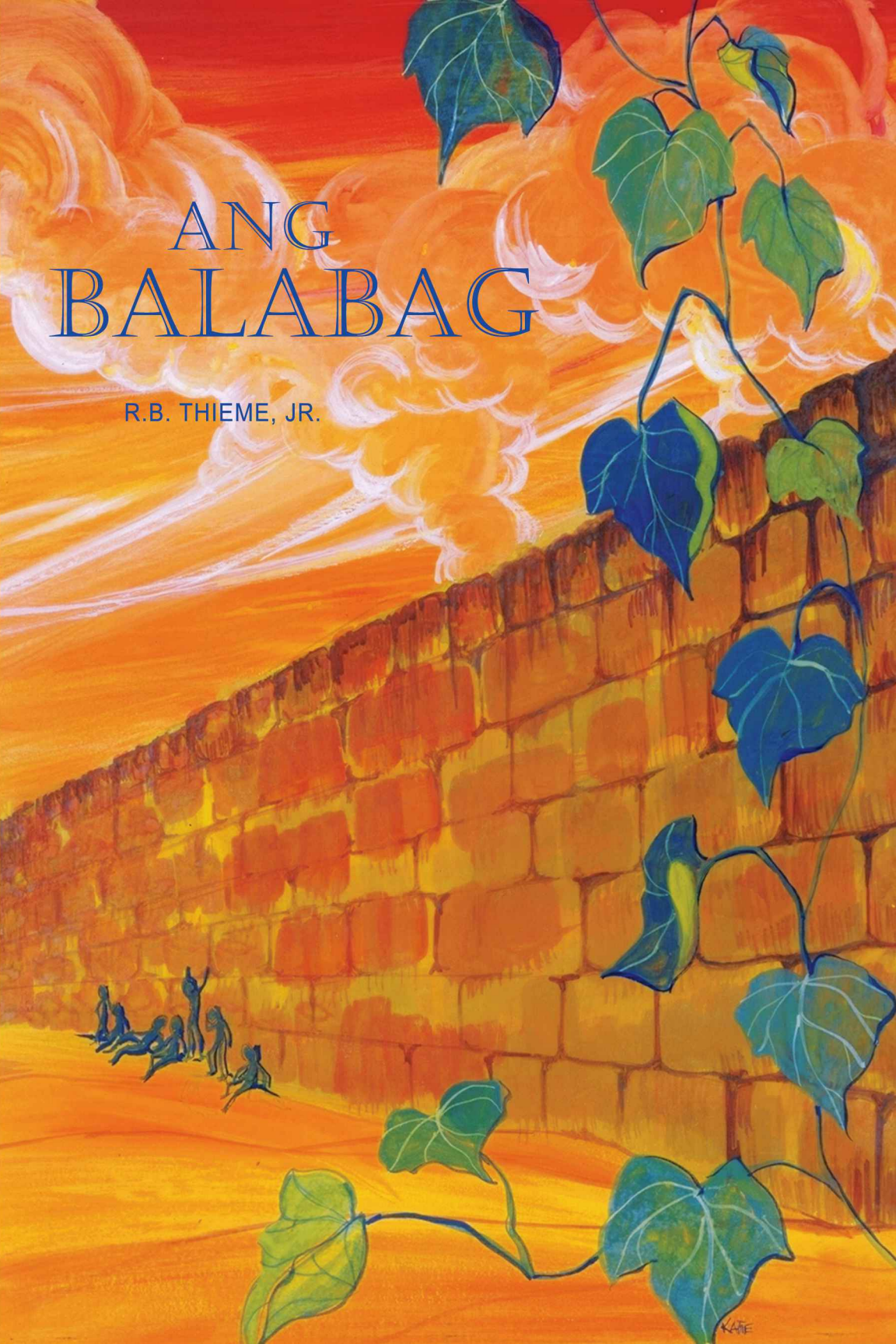
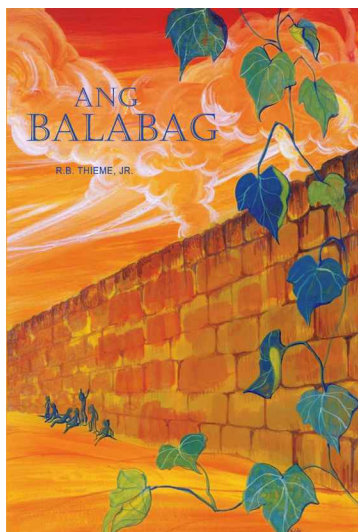

ANG BALABAG

R.B. THIEME, JR.

Apang karon kay Kristo Jesus kamo nga anay malayo ginpalapit sa dugo ni Kristo. Kay Siya amo ang aton paghidait, nga nag-isa sang duha, kag nagguba sang dingding sang kaawayon nga nagaulut, paagi sa pagwala sa Iya lawas sang kasugoan sang mga sugo kag pagsulundan agud nga matuga Niya sa Iya kaugalingon ang isa ka bag-ong tawo sa tal-us sang duha, sa amo nagahimo sing paghidait, kag mapasag-uli sa aton sa Dios sa isa ka lawas paagi sa krus, sa amo nagapauntat sang kaawayon.

Mga Taga-Efeso 2:13-16

ANG BALABAG

R. B. THIEME, JR.

R. B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES
HOUSTON, TEXAS

PALAKAT SA PANANALAPI

Wala sang bayad para sa ano man nga kasangkapan halin sa R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries. Bisan sin-o nga nagatinguha sang panudlo sa Bibliya makabaton sang amon DVDs, MP3 CDs, kag mga mantalaan [mga libro] nga wala sang katungdanan. Ang Dios nagasangkap sang panudlo sa Bibliya. Nagahandum ta agud makita ang Iya grasya.

Ang R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries isa ka magrasyahong pangalagad kag ang bilog nga palakat sini pinaagi sa kabubut-ong amot. Wala sang listahan sang presyo sa bisan ano man sang amon kasangkapan. Wala sang kwarta nga ginapangayo. Kon ang pagkamapinasalamaton para sa Pulong sang Dios nagahatag kabangdanan sa tumuluo agud maghatag, may ara siya higayon sa pag-amot para sa pagsangyaw sang panudlo sa Bibliya.

Una nga ginmantala subong The Barrier
@ 2003 edisyon, ni R. B. Thieme, Jr.

Ini nga libro gin-andam pagpatik halin sa mga panudlo kag wala namantala nga mga nubong batbat ni R. B. Thieme, Jr.

Sa pagpangayo sini nga libro sa English, magpahibalo sa:
R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries
P. O. Box 4608829, Houston, Texas 77056-8829
www.rbthieme.org

Wala sang bahin sining mantalaan nga basi ginpahimo liwat ukon ginpadala sa ano man nga pamaagi, elektronika ukon minakina, lakip ang potograpiya, rekording, ukon ano man nga mga pahibalo nahanungud sa pagtipig kag pamaagi sang pagkuha kag pagpadala, sang wala pagtugot paagi sa sulat halin sa tagmantala.

Ang Balaan nga Kasulatan ginkuha halin sa Hiligaynon Bible HIL 054 PBS 2011
@ PBS A 20174 copyright 1982 sang Philippine Bible Society.

Pinatik sa Tagbilaran, Bohol, Philippines

Ginbadbad kag gin-andam pagpatik ni Gloria Estanda Naconas, Ginrepaso nila Alma Avila Cachoperro kag Dante Mallorca Canja. Pinatik nga may pagtugot sang R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries.

Mga Hilisgutan

Pasiuna.v

Ang Dios kag Ang Iya Plano.1

Ang Kasangkapan sang Balabag3

Ang Sala Nakuha Paagi sa Pagpanubus5

Ang Silot sang Sala Ginkuha Paagi sa Pagbayad9

Ang Lawasnong Pagkabun-ag Nasulbar paagi sa

 Pagkatawo Liwat [sa Espiritu]11

 Ang Pagkatawo Liwat [sa Espiritu] ni Nicodemo.13

 Si Nicodemo ang Pariseyo13

 Si Nicodemo Nagpakigkita kay Jesus16

 Si Nicodemo Nagsaligbat17

 Tubig kag ang Espiritu19

 Sa Kon Diin Halin Nag-abut ang Hangin?23

 Si Nicodemo Nalibog23

 Si Kristo, Ang Matuud nga Hilisgutan25

 Sa ano bala nga Pamaagi Matawo Liwat26

Ang Tawhanong Pagkamatarong sang tawo Nasulbar paagi sa

 Pagpaangkon kag Pagpakamatarong.28

 Ang Kalibog nahanungud sa Maayong mga Binuhatan30

 Ang Pagpaangkon sa Pagkamatarong sang Dios31

 Ang Dungog kag Pagkamasaligan nga Bahin

 sang Basahon nga Kwintahan31

 Ang Walay Kapuslanang Pagsunud sa

 Pagkamatarong32

 Pagpakamatarong Paagi sa Pagtoo Lamang34

Ang Kinaiya sang Dios Nahamuut	38
Paglukmay ukon Katumbasan	40
Kahimtangan kay Adan Nasulbar Na paagi sa	
Kahimtangan kay Kristo	43
Kahimtangan kay Kristo	43
Pakig-uli sang Buut.	46
Ang Pangalagad nga Pagpanghikot	
sang Pagpakig-uli sang Buut.	48
Ang Pagtabok sa Kudlis	50
Dugang sa Basahon A: Ang Panudlo sa	
Bibliya Nahanungud sa Pagpaangkon	53
Dugang sa Basahon B: Ang Panudlo sa Bibliya	
Nahanungud sa Pagpakamatarong	54
Dugang sa Basahon C: Ang Panudlo sa Bibliya	
Nahanungud sa Kahimtangan kay Kristo	55
Dugang sa Basahon D: Ang Panudlo sa Bibliya	
Nahanungud sa Paglukmay ukon Katumbasan	57
Dugang sa Basahon E: Ang Panudlo sa Bibliya	
Nahanungud sa Pagpakig-uli sang Buut.	59
Dugang sa Basahon F: Ang Panudlo sa Bibliya	
Nahanungud sa Pagkatawo Liwat [sa Espiritu].	61
Tultulanan sa Balaan nga Kasulatan	63

Mga Hilisgutan

Sa wala ka pa mag-umpisa sa imo pagtoon sa Bibliya, kon tumuluo ka ni Ginoong Jesu-Kristo, siguroha nga ginhinganlan mo ang imo mga sala sa kinaugalingon ukon sa tago lamang didto sa Dios nga Amay.

Kon ituad ta ang aton [nahibaloan] mga sala, matutum kag matarong Siya, kag magapatawad sang aton [nahibaloan] mga sala kag magatinlo sa aton sa tanan nga [wala nahibaloan, ukon nalipatan nga mga sala] pagkadimatarong. (1 Juan 1:9)

Niyan, dayondayon ka nga ara sa pakig-upod sa Dios, napun-an sang Balaan Espiritu, kag andam magtoon sang Panudlo sa Bibliya halin sa Pulong sang Dios.

“Ang Dios espiritu, kag ang nagasimba sa Iya kinahanglan magsimba sa [pagpuno sang] espiritu kag [bibliyanhong] kamatuuran.” (Juan 4:24)

Kon wala ka pa gid sa kinaugalingon nga nagtoo kay Ginoong Jesu-Kristo subong imo Manluluwas, ang hilisgutan indi ang paghinganlan sang imo mga sala. Ang hilisgutan amo ang pagtoo lamang sa kay Kristo lamang.

“Ang nagatoo sa Anak may kabuhi nga walay katapusan; apang ang wala nagatuman [sa mando nga magtoo] sa Anak indi makakita sang kabuhi, kondi ang kasingkal sang Dios nagapabilin sa iya.” (Juan 3:36)

KAY ANG PULONG SANG DIOS buhi kag gamhanan, matalum pa sa ano man nga espada nga duha sing sulab, nga nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu, sang mga lupalutahan kag utuk, kag nagahantup sang mga hunahuna kag mga tinutuyo sang mga tagiposoon. (Mga Hebreo 4:12)

Ang bug-os nga kasulatan ginbugna sang Dios kag mapuslanon sa pagpanudlo, sa pagsabdong, sa pagsaway, kag sa paghanas sa pagkamatarong, agud nga ang tawo sang Dios mahimpit, nga masangkapan nga sa tagsa ka maayong buhat. (2 Timoteo 3:16-17)

Magtinguha sing maayo gid sa pagpakita sang imo kaugalingon sa Dios subong nga pinakamaayo, manugpangabudlay nga indi kinahanglan magkahuya, nga nagagamit sing matadlong sang pulong sang kamatuuran. (2 Timoteo 2:15)

ANG DIOS KAG ANG IYA PLANO

ANG KATAWHAN GINTUGAAGUD MAGKALIPAY sa kaugalingon nga kaangtanan sa Dios. Ang Dios naghulma kay Adan kag Eba nga hingpit, nga wala sang lawasnon nga ikasaway ukon sala. Ginbutang Niya sila sa hingpit nga kakahimtangan sang Hardin sang Eden sa diin may ara sila diritso ukon linawas, nga adlaw-adlaw nga pakigkita sa Iya (Genesis 3:8). Ang Dios naghatag sa ila sang kabubut-on, ang kaugalingon nga kabubut-on agud magtuman ukon indi magtuman sa Iya. Tuhtub nga nagapadayon sila sa pagtuman sa Dios, magapabilin sila sa pakig-upod sa Iya sa kahimtangan sang pagkahingpit nga wala sang sala. Apang kon makahimo sila sang sala sa pagkadimatinumanon, sa gilayon ang balabag magapahamulag sang tawo sa Dios. Ang kaangtanan sang katawhan sa Dios nahimong sa hingpit nga ginpalisud ukon ginpagrabe.

Halin sa pagkahulog ni Adan [sa sala] tuhtub sa katapusan sang panahon, wala sang tawo nga mahimong makabuntog sini nga balabag. Indi ini maagihan ukon indi mabuntog ukon indi madaog; wala sang tawhanong kusog ang mahimong makaguba palusut sini nga balabag. Ang tanan nga katawhan natawo nga patay sa espiritu kag ara sa isa ka kilid sang balabag kag ang Dios ara sa pihak nga kilid—ang wala sang paglaum nga pagkahamulag.¹

1. Ang espirituhanong kamatayon amo ang bug-os nga pagkahamulag sa Dios, ang walay ikasarang sa paghimo sang kaangtanan sa Dios. Tan-awa ang panid 7.

Apang ang nakahibalo sa tanan nga Dios kanunay nakahibalo nga ang kabubut-on sang tawo magapahamulag sa iya halin sa pakig-upod niya sa Iya manugtuga. Kag ang sangputanan ukon ang nagsunud sina, sa nagligad nga wala sing ginsuguran ang Dios nga Amay nag-andam sang hingpit nga plano agud sa pagkuha sang balabag pinaagi sa kaluwasan nga pagabuhaton ni Kristo didto sa krus. Ini nga plano, ang pagpahayag sang grasya sang Dios sa nahulog sa sala nga si Adan kag ang iya makasasala nga kaliwatan, ang katawhan, nga gintunga ukon ginbulag sa tatlo ka bahin: unang bahin, kaluwasan para sa ditumuluo; ikaduhang bahin, ang tumuluo samtang buhi diri sa kalibutan; ikatatlong bahin, ang tumuluo sa eternidad ukon sa walay katapusan.²

Ang bahin ukon katungdanan sang Dios sa unang bahin sini nga plano nagsugod sa nagligad nga wala sing ginsuguran. Samtang nagapaabot sa kapakyasan sang tawo, ang Dios nagsulbar sa suliran sang balabag kag sang mga sangputanan ukon madangatan sini. Si Jesu-Kristo, ang ikaduha nga persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa Ka Dios, napili agud magtuman sa kaluwasan nga bahin sa plano sang Dios. Ang buhat ni Jesu-Kristo nagsugod sa Iya birhen nga pagkabun-ag kag nahan-ay kag natapos didto sa krus, pagkabanhaw, pagkayab, kag panagtipon.³ Ang paghalili nga espirituhanong kamatayon ni Kristo nagbayad sa silot tungud sa aton mga sala kag nagkuha sang balabag agud nga ang kaluwasan hilway nga mahatag sa bisan kay sin-o nga magtoo sa Iya.

Ang bahin ukon katungdanan sang tawo sa unang bahin mahitabo sa sina gid dayon nga tion kon ang tawo magtoo kay Ginoong Jesu-Kristo subong Manluluwas. Ang ikaduha nga bahin, ang pamaagi sa Kristohanong pagkinabuhi, magasugod dayondayon pagkatapos

2. Ang grasya amo ang pamaagi sang Dios sa paghatag sang Iya dili takus nga kalooy sa makasasala nga katawhan. Ang grasya amo ang tanan nga hilway ang Dios sa paghimo para sa katawhan sa talaksan sang pagluwas nga binuhatan ni Jesu-Kristo didto sa krus (Isaias 30:18).

3. R. B. Thieme, Jr., *The Trinity* (Houston: R.B. Thieme, Jr., Bible Ministries, 2003), 29-33. Sa palaabuton, pagpatultul sa lain ukon iban nga basahang pakisayran sa akon mga libro magahinganlan lamang sang tagsulat, titulo ukon ngalan ang petsa sang pagmantala (sa una nga basahang pakisayran), kag mga pinanid.

sang kaluwasan kag matuman kon ang Balaan Espiritu magtrabaho sa kinabuhi sang tumuluo. Ang ikatatlong bahin magasugod sa tion sang lawasnon nga pagkamatay sang tumuluo ukon sa Pagsabnit, sa bisan kon ano man ang una nga mahitabo (1 Mga Taga-Tesalonica 4:13-17).⁴

Ang pagkakuha sang balabag amo ang pag-isahanon lamang nga pagbuhat ni Jesu-Kristo. Malayo sa sining diosnon nga pagpatunga, ang katawhan magaatubang sang sa walay katapusan nga pagpahamtang sang silot kag pagkahamulag sa Dios (Juan 3:18, 36). Subong sinalikway ukon napahamtangan sang silot nagakahulugan magapuyo sa walay katapusan sa linaw sang kalayo (Mateo 25:41; cf., Bugna 19:20; 20:10, 14-15). Walay sapayan kon ano man nga tawhanong ikasarang, kahibalo, ukon iban nga mga katigayunan ukon kapuslanan ang aton naangkon, wala kita ikasarang sa pagkuha sa ano man nga mga bahin sang balabag nga nagapahamulag sa aton sa Dios.

Ang Kasangkapan sang Balabag

Alang sa pagpahayag, hunahunaa nga ang balabag pagasangkapan sang mga tisa.

1. **Ang unang tisa amo ang sala.** “Sanglit ang tanan nagpakasala kag nawad-an [nasipyat ukon wala makaigo sa ginapunting] sang himaya [kinaiya] sang Dios” (Mga Taga-Roma 3:23).⁵

4. Ang Pagsabnit amo ang pagkabanhaw ukon ang pagkuha sa tanan nga mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan, ang duha ka pundok mga buhi kag ang mga patay, halin sa kalibutan (1 Mga Taga-Corinto 15:51-55; 1 Mga Taga-Tesalonica 1:10; Bugna 3:10). Tan-awa ang Thieme, *The Divine Outline of History: Dispensations and the Church* (1999), 17-18, 134-35.

5. Luwas kon ginpahayag, ang tanang Balaan nga Kasulatan sa sini nga libro nakutlo sa Hiligaynon Bible HIL 054 PBS 2011. Ang ginmarkahan KJV mga ginkutlo halin sa King James Version. Ang ginkorse nga saysay nagapadayag sang pagkasangkad sang NASB nga pagbadbad nga gintudlo sa mga pakigpulong ukon panudlo sa klase sa Bibliya (andam sa MP3 CDs halin sa R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries, Houston, Texas).

2. **Ang ikaduhang tisa amo ang silot sa sala.** “Kay ang bayad sa sala kamatayon” (Mga Taga-Roma 6:23a).
3. **Ang ikatatlong tisa amo ang *lawasnon nga pagkabun-ag*.** Ang tawo natawo nga buhi sa lawas apang patay sa espiritu, nahamulag sa kag wala ikasarang sa pagpakig-upod sa Dios. “Kag ginbuhi Niya kamo, sang patay kamo bangud sa mga paglapas kag mga sala” (Mga Taga-Efeso 2:1).
4. **Ang ikaapat nga tisa amo ang *tawhanong pagkamatarong*.** Walay sapayan kon ano man ka maayo ang tawo, ang iya tawhanong pagkamatarong bug-os nga indi mabaton sa Dios. “Kay kami tanan nanginsubong sang isa ka dimatinlo, kag ang tanan namon nga pagkamatarong subong sang panapton nga nadagtaan” (Isaias 64:6a).⁶
5. **Ang ikalima nga tisa amo ang *kinaiya ukon hiyas sang Dios, ang Iya diosnon nga kinaiya*.** Ang tawo indi gid makatupong sa diosnon nga kinaiya sang hingpit nga Dios. Wala bisan isa nga maayo subong sang Dios. “WALAY BISAN SIN-O NGA NAGAHIMO SING MAAYO, BISAN ISA LAMANG” (Mga Taga-Roma 3:12b).
6. **Ang ikaanim nga tisa amo ang *kahimtangan sang tawo kay Adan*.** “Kay subong nga kay Adan ang tanan nagakalamatay” (1 Mga Taga-Corinto 15:22a). Ang pagkahulog ni Adan sa sala kag sunud sina ang espirituhanong kamatayon wala lamang nagpadili angay sa tanang katawhan sa pagpakig-upod sa Dios, apang nagapanubo man ukon nagpugong man sa kadugayon sang lawasnon nga kinabuhi sang katawhan.

6. Ang pagkamatarong sang tawo igo ukon tumbas lamang sa kamay-ongan ukon nahilabot sa iban nga mga tawo, apang bug-os nga indi igo kon imay-ong sa bug-os ukon hingpit nga pagkamatarong sang Dios.

ANG INDI MABUNTOG NGA BALABAG

Sa sini nga mga tisa nga natumpok batok sa aton, ang balabag matuudtuud nga indi mabuntog ukon madaog. Apang pinaagi sa pagluwas nga buhat ni Kristo, ang Dios nagtumpag sang dingding ukon pader kag nagpusa sang mga tisa.

ANG SALA NAKUHA PAAGI SA PAGPANUBUS

Ano *bala ang sala*? Ang sala amo ang bisan ano nga butang nga supak sa kinaiya sang Dios ukon ang paglihok nga wala sa pagpakig-upod kag plano sang Dios kag sang Iya kasangkapan. Ang sala amo ang pagkanawad-an sang pagkamatarong sang

Dios. (Mga Taga-Roma 3:23). Ang unang sala sang katawhan amo ang pagbuhat sang pagkadimatinumanon sa kabubut-on sang Dios: “Apang gikan sa kahoy sang pagkilala sang maayo kag malaut dili ka magkaon sa iya” (Genesis 2:17a).⁷ Sang si Adan nagkaon sang ginadili nga bunga, ang sala ukon kalapasan nagdangat sa pagkalikup sa katawhan. Ining una nga sala, ang kinaunahan nga sala ni Adan, ginpaangkon ukon linagda nga ginkarga ukon ginpaangkon sa bilog nga katawhan.⁸ Sanglit nga si Adan nagatindog ukon nagapangatubang para sa katawhan, magatindog ukon mahulog ukon mapukan man kita kaupod niya. Sang siya nakasala, kita tanan nakasala tungud kay ara kita sa binhi ni Adan.⁹ “Kay subong nga paagi sa pagkadimasinulundon sang isa ka tawo ang madamo ginpakamakasasala” (Mga Taga-Roma 5:19a). Kita tanan hinukman ukon napahamtangan sang silot indi tungud sang aton kaugalingon nga mga sala, kondi tungud sa kinaunahan nga sala ni Adan.

Ginpanubli ta man ang makasasala nga kinaiya ni Adan.¹⁰ Si Adan nahimo nga makasasala; kita natawo nga mga makasasala. Ang makasasala nga kinaiya nga iya naangkon ginpalaton sa iya mga kaliwat paagi sa panublion sa panganak, sa kada isa kag sa

7. Ang kinunahang duha ka mga tisa, ang sala kag ang silot sa sala, mga nasakup sa pag-isa-isa ukon ginpaintiyende sang maayo sa Thieme, *Slave Market of Sin* (1994).

8. Ang kinaunahan nga sala ni Adan amo ang pagkadimatinumanon sa mga mando sang Dios sa Hardin sang Eden. Si Adan nagkaon sang ginadili nga bunga nga nagdangat sa espirituhanong kamatayon (Genesis 2:17). Tan-awa ang Thieme, *Christian Suffering* (2002), 23, 163.

9. Ang pagkaara sa binhi ni Adan nagakahulugan nga kita tanan ara kaupod ni Adan tungud kay kita tanan naghalin sa iya. Kita mga binhi ukon kaliwat niya.

10. Ang makasasala nga kinaiya nagsugod subong nga salangputan sang kinaunahan nga sala ni Adan. Ang makasasala nga kinaiya amo ang kinatung-an ukon kabilogan sang pagbatok sang tawo sa Dios, ang ginhalinan sang tintal, kaibogon, kag tawhanong kaayo, apang indi amo ang ginhalinan sang sala. Ang kabubut-on sang tawo amo ang ginhalinan sang sala. Ang makasasala nga kinaiya nagapuyo sa gagmay nga mga lawak ukon bahin sang lawas kag nabalhin ukon napalaton paagi sa panublion nga kaliwat ukon binhi (Mga Taga-Roma 6:6; 7:5, 18). Kapulong ukon kaparehong mga pulong para sa makasasala nga kinaiya nagalakip sang “daang tawo” (Mga Taga-Efeso 4:22 KJV) kag ang “unud” (Mga Taga-Roma 8:3—4). Tan-awa ang Thieme, *God the Holy Spirit vs The Sin Nature* (2013), 1—4; *Rebound and Keep Moving!* (1993), 4—9; *Reversionism* (2000); *The Integrity of God* (2005), 63-85.

aton tanan.¹¹ Kita tanan nagaangkon sa parehong mahigko ukon tampalasan nga kinaiya.

Busa, subong nga paagi sa isa ka tawo [Adan] nagsulud ang sala sa kalibutan kag paagi sa sala ang [esprituhanon] kamatayon, kag gani ang kamatayon naglaton sa tanan nga tawo kay ang tanan nakasala [sa tion nga si Adan nakasala]. (Mga Taga-Roma 5:12)

“Ang kamatayon naglaton sa tanan nga mga tawo” tungud kay ang pagkapahamtang sang silot sa sala ni Adan ginpaangkon sa aton nahulma nga panublion sang kaliwat sang makasasala nga kinaiya sa tion sang pagkabun-ag nga ang nadangatan amo ang esprituhanong kamatayon.¹² Ang sunud sini, kita tanan natawo sa sulud sang ‘tiyanggihan sa ulipon sang sala’ kag magapabilin nga mga ulipon tubtub buhi kita luwas kon batonon ta ang kasulbaran sang Dios para sa sala—ang *pagpanubus*.

Ang duha ka Griyego nga mga pulong sa Bibliya, λυτρόω (*lutroo*) kag ἀγοράζω (*agorazo*), mga nabadbad “tubus.” *Lutroo* kag ang iya madamo ukon sarakot nga bahin nagapaathag sa pangisip sang pagbakal ukon pagtubus paagi sa pagbayad sang bili (Marcos 10:45; 1 Timoteo 2:6; Tito 2:14). *Agorazo* kag ang iya madamo ukon sarakot nga bahin nagkahulugan “pagtubus ukon pagbakal sa kahilwayan sang ulipon halin sa tiyanggihan sang ulipon” (Mga Taga-Galacia 3:13). Ang bili nga ginbayad sa pagtubus sa mga makasasala halin sa tiyanggihan sa ulipon sang sala amo ang kamatayon ni Jesu-

11. Sanglit nga ang pagkatawo ni Kristo ginpanamkon kag ginbuntis paagi sa Balaan Espiritu, natawo Siya nga *wala* sang nahulma nga panublion nga amo ang makasasala nga kinaiya (Mateo 1:18). Tan-awa ang Thieme, *The Integrity of God*, 65-68.

12. Ang pagpaangkon amo ang paglihok sang katarungan ukon pagkamanghuhukum sang Dios sa diin ang pagkahinukman ukon ang pagpakamaayo nagahin, ginpasalig, ukon ginpaangkon sa tawo. Sa tion sang pagkabun-ag, ang kinaunahan nga sala ni Adan ginpaangkon sa kada tawo nga nagdangat sa pagpahamtang sang silot. Sa tion sang pagtoo kay Jesu-Kristo, ang kinabuhi nga walay katapusan sang Dios ginpaangkon sa kada tawo nga nagdangat sa kaluwasan sa walay katapusan (Juan 10:28). Tan-awa ang Thieme, *The Intrigity of God*.

Kristo didto sa krus (1 Pedro 1:18-19). Ang pagpanubus amo ang talaksan para sa pagpatawad sang Dios sa tanan nga mga sala (Isaias 44:22; Mga Taga-Efeso 1:7; Mga Taga-Colosas 1:14; Mga Hebreo 9:22) kag ang talaksan para sa pagpakamatarong (Mga Taga-Roma 3:24).¹³

Agud sa pagtubus sa katawhan halin sa tiyanggihan sa ulipon sa sala, si Kristo ginhukman tungud sa kada sala nga nahimo ukon pagahimoon pa sa palaabuton sang katawhan (2 Mga Taga-Corinto 5:14-15; 1 Timoteo 4:10). Ang pagkakuha sang suliran sa sala para sa tanan nga katawhan amo ang ginatawag ang panudlo sa Bibliya nahanungud sa walay kinutuban nga pagpamayad.

Kag Siya amo ang katumbasan tungud sa aton mga sala [tumuluo], kag indi lamang tungud sa aton kondi man *tungud sa mga sala* sang bug-os nga kalibutan. (1 Juan 2:2)

Tungud kay si Kristo nagpas-an sa mga sala sang kalibutan didto sa krus, ang pagpanubus naandam para sa bug-os nga kalibutan (1 Pedro 2:24). Apang ang pagpanubus malampuson ukon matuman lamang sadtong sa mga magtoo kay Kristo.

Apang sa tanan nga nagbaton sa Iya, *nga* nagtoo sa Iya ngalan, ginhatagan sila Niya sing gahum sa pagkamangin-anak sang Dios. (Juan 1:12)

13. Ang pagpakamatarong amo ang mahukmanon nga lihok sang Dios sa diin ginpaangkon Niya ang Iya hingpit nga pagkamatarong sa kada isa nga magtoo kay Jesu-Kristo subong iya nga kaugalingong Manluluwas, nagpahayag sa ila nga matarong (Mga Taga-Roma 3:28; 5:1; Mga Taga-Galacia 2:16-17). Tan-awa ang panid 23.

ANG SILOT SANG SALA GINKUHA PAAGI SA PAGBAYAD

Sa Hardin isa lamang ka kahoy ang ginadili kay Adan kag sa babayi kag ang silot ginpahamtang para sa pagkadimatinumanon sa mando sang Dios nga ginpahayag: “Kay sa adlaw nga magkaon ka sa iya [ang kahoy] mapatay ka nga totoo [espirituhanong kamatayon]” (Genesis 2:17b). Sang si Adan nagkaon sang bunga wala siya namatay sa lawas; namatay siya sa espiritu.¹⁴ Tungud kay si Adan naggamit sang iya kabubut-on sa indi pagtuman sa Dios, gindula niya ang iya kaangtanan sa Iya. Ang pagkamatarong sang Dios wala gid mahimo sa sala luwas kon pagahukman ini—“Kay ang bayad sang sala kamatayon” (Mga Taga-Roma 6:23a).

Ang utang sang espirituhanong kamatayon sa diin ginhimo sang kinaunahang tawo ginpalaton sa bilog nga katawhan nga kaupod ang makapasubo nga mga dadangatan. Kon wala ang binuhatan ni Kristo didto sa krus, ang katawhan malaglag kag pagahukman sa walay katapusan pagpahamtang sang silot, sa walay katapusan nga pagkahamulag sa Dios; apang, ang Dios indi gid magabiya sa walay paglaum nga kahimtangan.¹⁵ Ang paghalili nga espirituhanong kamatayon ni Kristo nagpanas sa dili mabangbang nga utang sa silot sang sala batok sa aton kag nagkuha sa ikaduhang tisa sang balabag sa tunga sang Dios kag sang tawo. Ang pagpanas sini nga utang amo ang ginatawag nga *pagbayad*.¹⁶

“Pagbayad” nagakahulugan pagbayad ukon paglukmay ukon paghulip ukon pagtadlong sa isa ka sala. Ang isa ka may sala ukon malapason nagahimo sang pagtadlong para sa iya sala paagi sa pagsilbi ukon pag-alagad sa sugo nga hukum. Pagkatapos magsilbi sang iya panahon, ang bilanggo nakabayad na sa iya utang sa

14. Subong sangputanan sang espirituhanong kamatayon, sang ulihi paglabay sang madamo nga tinuig si Adan namatay sa lawas (Genesis 5:5). Tan-awa ang Thieme, *The Blood of Christ* (2002), 8.

15. Thieme, *Slave Market of Sin*, 30-31.

16. Ang katawhan wala sang mahimo agud maagum ang kalooy sang Dios; Siya nagakinahanglan maghimo sang tanan para sa aton paagi sa grasya. Tan-awa ang Thieme, *The Plan of God* (2003), 25.

katilingban. Apang kita, subong mga binilanggo sa sala, indi gid makabayad sa aton utang sa Dios; indi ta masugata ang talaksan sang hingpit nga pagkamatarong sang Dios. Ang silot sang sala batok sa aton nagbutang sa aton sa walay paglaum tungud sa utang. Ang *grasya* sang Dios lamang ang mahimong magsangkap sang bug-os kag hingpit nga bayad.

Nga napanas Niya ang mandong sinulatsa mga pagsulundan nga batok sa aton; ini ginkuha Niya, nga ginalansang ini sa krus. (Mga Taga-Colosas 2:14)

Ang pagbuhat ukon pagpangatubang subong aton halili, si Jesu-Kristo nag-ako sa Iya kaugalingon sang silot tungud sa aton mga sala. Ang Dios nga Amay naghukum sadtong mga sala” sa Iya [kay Kristo] lawas didto sa krus” (1 Pedro 2:24). Ang silot tungud sang tanan naton nga mga sala amo ang espirituhanaong kamatayon; ang kabayaran tungud sang aton mga sala amo ang paghalili nga espirituhanong kamatayon ni Kristo didto sa krus (Isaias 53:6; Tito 2:14). Ang paghalili nga espirituhanong kamatayon ni Kristo nahitabo sang ang Dios nga Amay nagsalikway sa Iya samtang ginahukman Siya tungud sang mga sala sang kalibutan (Marcos 15:34).¹⁷

Si Ginoong Jesu-Kristo lamang subong ang hingpit nga tawo ang angayan nga magbayad sang aton utang. Subong walay sayup nga pagkatawo, si Jesu-Kristo nagtugyan sa krus kag ginahukman tungud sang aton mga sala. Siya amo ang “Kordero sang Dios, nga nagkuha sang sala sang kalibutan” (Juan 1:29). Wala sang iban mahimong makatuman sang kaluwasan—ang walay sayup nga pagkatawo ni Jesu-Kristo lamang, ang Anak sang Dios. Sang si Jesus nagsiling, “Himpit na!” (Juan 19:30), ang Iya pagpamayad nga binuhatan didto sa krus nahan-ay kag natapos na; ang suliran

17. Thieme, *The Blood of Christ*, 23.

sa silot sang sala nakuha na sa walay katapusan.¹⁸ Sunud sina, pagkatapos mabayaran ang aton bug-os nga utang, si Jesu-Kristo namatay sa lawas. Ginbanhaw Siya agud nga mahimong kita man magasunud sa lya sa pagkabanhaw, nga magaagum sang kadaugan labaw kaysa kamatayon (1 Mga Taga-Corinto 15:54-57).¹⁹

ANG LAWASNONG PAGKABUN-AG NASULBAR PAAGI SA PAGKATAWO LIWAT [SA ESPIRITU]

Ang tawhanong pagkabun-ag nagadala sang indi kadudahan nga mga pagdili, pareho sining duha sa lawas kag sa espiritu. Ang hingpit nga si Adan amo ang kinaunahang gintuga subong trichotomous nga tinuga nga nagaangkon sang lawas, kalag kag tawhanon nga espiritu. Ang kalag, ang walay lawas ukon espirituhanon nga kinaiya sang tawo, nagahatag sa tawo sang pagkamaalam ukon pagpangatarungan, sa pamatasan, kag kasarang sa pagpakig-angot [may kalabutan sa kaangtanan]. Ang kalag ginasangkapan sang pagkamatngon ukon talupangud sa kaugalingon (pagkahibalo sang imo kaugalingon nga pagkara), panghunahuna (kasarang sa pag-isip ukon paghunahuna), kabubut-on (kasarang sa pagpili kag pagbuut), kag tanlag (mga sulundan kag talaksan).²⁰ Ang tawhanong espiritu nagasangkap sang ikasarang agud sa pag-intiyende, pagsuyup ukon pagtipon kag pagbahinbahin sang espirituhanong katingalahang butang nga nagapahimo sa isa ka tawo agud makaagum sang pagpakig-upod sa Dios.²¹ Sang si Adan nakasala, gindula niya ang iya tawhanong

18. Sang Si Jesus nagsiling, “Himpit na!” (*tetelestai*), Buut Niya silingon nga ang lya pagluwas nga binuhatan didto sa krus nabug-os na wala na sang kulang, *sang wala pa* Siya namatay sa lawas. Ang gamit sang hingpit nga panahon sa berbo---*tetelestai*---nagakahulugan: “Nahimpit na ukon natapos na sang naglabay nga may sangputanan nga nagapadayon sa walay katapusan!” Wala na gid sang mahimong igadugang sa binuhatan ni Kristo didto sa krus para sa kaluwasan, *Ibid.*, 23.

19. Thieme, *Victory Over Death* (1991).

20. Thieme, *The Plan of God*, 5-7; *The Origin of Human Life* (1994), 4-5.

21. Thieme, *Giving: Gimmick or Grace?* (2003), 13-15.

espiritu kag nahimong dichotomous, ang pag-angkon sang lawas kag kalag lamang.

Sugod sang nahulog sa sala si Adan, ang kada tawo natawo nga wala sang tawhanong espiritu. Indi lamang sina, tanan kita natawo nga buhi sa lawas, apang patay sa espiritu tungud sa pagpaangkon sa kinaunahan nga sala ni Adan. Kag niyan, natawo kita nga wala ikasarang sa pag-intiyende sang espirituhanong mga butang kag mga walay ikasarang sa pag-agum sang kaangtanan sa Dios.

Ang tawong di-espirituhanon [ditumuluo] wala nagabaton sang mga hiyas sang Espiritu sang Dios, kay kabuangan sila sa iya, kag indi siya nakahangup sa ila bangud nga ginatalupangud sila sa espirituhanon nga bagay [paagi sa tawhanong espiritu]. (1 Mga Taga-Corinto 2:14)

Apang liwat sa makaisa, ang grasya sang Dios nagsangkap sang ikasarang para sa makasasala nga katawhan agud makaintiyende sang espirituhanon nga katingalahang butang kag ang pag-agum sang kaangtanan sa Iya. Pamaagi lamang sa ikaduhang pagkabun-ag—ang pagkatawo—liwat sa espiritu mahimong ang tawhanong espiritu maangkon.

“Kag ang natawo sa [Balaan] Espiritu [tawhanon] espiritu.”
(Juan 3:6b)

Sa aton ginpahayag sang Dios [mga panudlo sa Bibliya] paagi sa [Balaan] Espiritu. Kay ang [Balaan] Espiritu nagausa sang tanan nga butang, bisan ang mga kadadalman sang Dios. (1 Mga Taga-Corinto 2:10)

Karon nabaton ta indi ang espiritu sang kalibutan, kondi ang [tawhanon] Espiritu nga [sa diin] gikan sa Dios, agud nga mahangpan ta ang mga hiyas nga ginhatag sa aton sang Dios, (1 Mga Taga-Corinto 2:12)

Agud makaagum sang walay katapusan nga kaangtanan sa Dios, agud nga mahimong buhi kag maabtik didto sa Iya, kinahanglan ta matawo liwat—matawo sa espiritu. Ang matawo liwat sa espiritu ukon ang ‘matawo liwat’ amo ang labaw sa kinaiyahan nga binuhatan sang Dios. Sang ang tawo nagtoo kay Kristo— nagapahayag sang pagtoo lamang sa kay Kristo lamang---ang Dios Balaan Espiritu nagtuga sa iya sang tawhanon nga espiritu kag ang Dios nga Amay nagpaangkon sini sang kinabuhing walay katapusan agud matawo siya liwat ukon nahimong espirituhanong buhi kag maabtik.²²

Ginluwas Niya kita indi bangud sa mga buhat nga aton nahimo sa pagkamatarong, kondi sa gahum sang Iya kalooy, paagi sa paghugas sang bag-ong pagkatawo kag pagbag-o sang Balaan Espiritu. (Tito 3:5)

Pinaagi lamang sa pagkatawo liwat sa espiritu mahimong ang tisa sang lawasnon nga kamatayon sang balabag makuha.

Ang Pagkatawo Liwat [sa Espiritu] ni Nicodemo

Sa Iya ginbantog nga pagpakig-estorya kay Nicodemo nga makita sa Juan 3, si Jesus nagpatin-aw sang kinahanglanon ukon pagkamahinungdanon sang espirituhanong pagkatawo liwat.

SI NICODEMO ANG PARISEYO

Karon may isa ka tawo sang mga Pariseyo, nga ginhinganlan si Nicodemo, isa ka manugdumala sang mga Hudiyo. (Juan 3:1)

Si Nicodemo isa ka sakup sang Sanhedrin, ang kabilogan nga manugdumala sang mga Hudiyo nga nagasakup sang mga Eskriba

22. Tan-awa ang panid 15.

ukon Manunulat, mga kaliwat sang Pari, kag mga Pariseyo.²³ Ang mga Pariseyo amo ang mga relihiyoso ukon mahinimbahon nga mga balaodnon nga amo ang nagatinguha sa pagkuha ukon pagdaog sang kaangtanan sa Dios paagi sa ila kaugalingon nga kaayo ukon katakus.²⁴ Kon ang balaang mga adlaw ginahiwat, ang mga Pariseyo makutikutihon nga nagahimo sang mga tulumanon. Dayag sila nga nagahatag kwarta sa pobre nga may kaupod nga pasigarbo kag hinugyaw agud makahimo sang pagkamahinatagon nga panghunahuna. Ang ila mga nawong nagapakita sang masantosan ukon mabalaanon nga dagway sang labing mataas nga pagkabalaan, kag ang ila mga balaanon ukon makidyosnon nga mga binuhatan nagadala sang panagway sang pagkabalaan. Sa pagtambong sa panimbahon ukon mga tulumanon sa simbahan, ang mga Pariseyo amo ang kinaunahan sa linya, nagadayaw sa Dios sa pinakakusog nga tingog, pinakadugay sa pag-ampo, kag nagahimo sang balaanon nga tulumanon sa pamaagi nga ginbanabana nga makatandog ukon makahaylo sa igtalupangud sang madamo nga katawhan. Masalaypon nga, nagtoo sila sa ila kaugalingon nga pagkamatarong nga makahatag ini sang pagkahamuut kag mabaton sang Dios (Isaias 64:6; Mateo 23:28).

Subong sang mapisan nga Pariseyo, si Nicodemo nagapangamuyo sa pito ka higayon sa isa ka adlaw kag nagapakigtipon sa simbahan sa tatlo ka higayon sa isa ka adlaw. Siya ang sulundan sang Pariseyo—matarong sa kaugalingon, talahuron, mapahitas-on, mapasigarbuhon, mapatusotusuhon ukon maroon kag balaodnon. Bisan pa nga sobra ka hinimbahon wala gihapon siya naluwas. Si

23. Ang mga Manunulat ukon Eskriba amo ang mga magbalantay kag ang mga makinaadmanon ukon ginastohan sa pagtoon sang Daan nga Katipan. Ang mga kaliwat sang mga Pari amo ang mga makatarunganon nga piniling katilingban nga nagapanghiwala sa tanang labaw sa kinaiyahan nga katingalahang mga butang, subong sang pagkabanhaw ukon ang panghunahuna nahanungud sa kinabuhi nga walay katapusan.

24. Ang relihiyon amo ang pamaagi sa diin ang tawo paagi sa iya kaugalingon nga mga paninguha kag panimbason agud maagum ang kaluwasan ukon ang pagtugot sang Dios. Ang pagkabalaodnon amo ang tinguha sang tawo agud maagum ang pagtugot sang Dios paagi sa pagtuman sang bug-os ukon mapantonon nga kabalauran sa kalagdaan sa pamatasan kag kagawian. Bisan pa man sina, wala sang tawhanong kalihukan mahimong makadala sang tawo didto sa Dios. Ang relihiyon kag ang pagkabalaodnon amo ang mga kabaliskaran sa grasya.

Nicodemo isa sadtong mga ditumuluo nga ginhulagway ni Jesus sa Mateo 23:27 nga kaangay sang “lulubngan nga ginpaputi”—nga sa gowa nagapakita nga matahum (duha sa una nga kinahanglanon agud mangin Pariseyo amo ang mga panggowa nga pagkahingpit kag maayong mga binuhatan), apang sa sulud “puno sang tul-an sang mga minatay kag sang tanan nga kahigkoan.”

Ang mga hinimbahon nga mga ditumuluo may dako nga kabudlay sa pag-intiyende ukon sa pagtungkad sa mensahe sang kaluwasan paagi sa grasya pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang (Mga Taga-Efeso 2:8-9). Labaw sila nga nabihag sang ila mga kaugalingon nga pamaagi sang maayong mga binuhatan. Nabulag sa ila kaugalingon nga mga sayup, ginatan-aw nila ang kada isa subong ubus tungud kay pipila lamang ang nagapuyo ukon nagakinabuhi suno sa ila pagkamatarong sa kaugalingon nga mga talaksan.

Sa Dios ang mga sala sang hinimbahon nga mga tawo mga subong ka salawayon sang mga sala sang walay relihiyon ukon sadtong indi mga relihiyoso, supak sa pamatasan. Pananglitan, ang lit-ag sang garbo amo ang isa sa pito ka labing salawayon nga mga sala sa Dios (Mga Hulubaton 6:16-19). Hunahunaa bala ang pagtinguha sa pagdani sa Dios pinaagi sa mga butang nga *inyo* masarangan himoon kay sa madani ukon mahamuut sa kon ano ang mahimo sang *Dios* para sa inyo pinaagi kay Kristo.

Ang “Nicodemo” isa ka Griyego nga pulong para sa “manugdumala sang mga tawo,” kag sa ginharian sang tawo si Nicodemo sa pagkamatuud makabibihag siya nga tawo. Bisan pa man nga ang iya kinabuhi napuno ukon nalikupan sang pagtinguha sang gahum sa kaugalingon, sa paghimo sang taphaw nga maayong binuhatan, kag ang pagtuman sang sugo nga mga tulumanon, ayhan si Nicodemo natingala kon ining mga paninguha husto ba. Sa tion nga nahibaloan niya ang talagsahon nga gahum ni Jesus, nagtinguha siya sa pagtukib sang ginhalinan sini.

SI NICODEMO NAGPAKIGKITA KAY JESUS

Siya nagkadto kay Jesus sa kagab-ihon kag nagsiling sa iya, “Rabbi, nahibaloan namon nga Ikaw manunudlo gikan sa Dios; kay walay isa nga makahimo sining mga tanda [katingalahan] nga Imo ginahimo, kon indi ang Dios kaupod niya.” (Juan 3:2)

May ara pangbanabana nga ining gab-i nga pagpakigkita kay Jesus tinago. Apang si Nicodemo madamo sang alatubangon sa iya adlaw-adlaw nga relihiyosong buluhaton nga basi gamay lamang ang iya tion agud magpakighisgot kay Jesus sa adlaw.

Pinaagi sa paggamit sa ngalan “Rabbi,” gintuyo ni Nicodemo nga dayawdayawon ukon bulatikon ang Ginoo. Sang siya nagpahayag, “nakahibalo kami,” gusto niya hatagan bili ang iya pagkahalangdon subong isa ka Pariseyo. Bisan pa man bag-o lamang nakilala ni Nicodemo ang binatid kag matalum nga salabutan sang Ginoo, indi siya matinguhaon sa kon ano ang *nahibaloan* ni Jesus, kondi sa kon ano ang iya *ginahimo*. Bisan kon sa nabatian niya ang mga milagro ukon mga katingalahan ukon nakit-an ini sa linawas kag mismo sa iya kaugalingon mga mata, si Nicodemo labaw nga maliputong naghunahuna sa mga katilingalahan nga ginahimo ni Jesus kaysa iya mga pulong.

Ang matuud nga katuyoan ni Jesus’ ang mga milagro amo ang pagpanghaylo ukon pag-awhag sa katawhan sa pagpamati sang mensahe sang Ebanghelyo. Pinaagi sa iya mga milagro si Jesus nagpunting sang pagtalupangud sa iya Kaugalingon—“ang Anak sang Dios nga may gahum” (Mga Taga-Roma 1:4). Si Jesu-Kristo nagbanhaw sang katawhan halin sa minatay (resuscitation ang lumalabay nga pagkabanhaw), nagpahimo sa bulag agud makakita, sa bungol agud makabati, sa gindumalahan sang yawa nga mangin hilway sa mga yawa, sang mga aroon agud maayo. Gintuyo bala ni Jesus ang mga milagro agud sa yano mahuwasan ukon mapalukmay ang pag-antos. Tani gin-ayo Niya ang tanan nga iya nasugata. Apang, wala Niya ini ginahimo.

Tungud sa Iya mga milagro nakilala ni Nicodemo si Jesus nga “naghalin sa Dios *subong* isa ka manunudlo.” Ginbaton ni Nicodemo nga, “Wala bisan isa nga makahimo [nagapadayon sa paghimo] sini nga mga tagna nga Imo ginhimo gawas kon ang Dios kaupod niya.” Bisana pa nga nakilala ni Nicodemo si Jesus subong isa ka manunudlo nga halin sa Dios, wala gihapon niya matungkad ang mensahe sang Ebanghelyo.

Sa nadangatan, si Nicodemo nagasiling nga ang mga Pariseyo nagtilaw sa pagpatin-aw sining talagsahon nga mga panghitabo nga nagapahayag nga ang mga milagro nagkasibo lamang, ukon basi mga kalihukan sang kinaiyahan. Apang sang si Jesus nagpadayon sa paghimo sining katingalahan nga mga buhat, natukiban nila nga ang katungdanan nagaamat-amat kalisud. Ang mga Pariseyo’ ang ila pagtoo paagi sa pag-intiyende lamang kag indi sa Pulong sang Dios mga indi makahaylo. Si Nicodemo napilitan maghukum: “Naghalin ka sa Dios subong isa ka manunudlo.”

SI NICODEMO NAGSALIGBAT

Si Jesus nagsabat sa iya, “Sa pagkamatuud, sa pagkamatuud, nagasiling ako sa imo, kon ang isa indi matawo liwat, indi siya makakita sang ginharian sang Dios,” (Juan 3:3)

Nakahibalo sang matuud nga kabangdanan ni Nicodemo, si Jesus nagsaligbat sa iya. Dayon, prangka nga ginpahayag Niya ang Ebanghelyo nga nagapahibalo nga si Nicodemo indi gid makasulud sa ginharian sang Dios luwas kon “matawo siya liwat.” Si Jesus nagapakighambal sa tawo nga may ara sang tanan nga relihiyosong pagdayaw. Si Nicodemo nakakuha sang dako nga pagtugot sa mga tawo, apang bisan pa sina ginkibot siya ni Jesus paagi sa pagsiling nga indi gid siya makasulud sa langit luwas kon matawo siya liwat.

Para sa isa nga naghalad sa pagpuyo sang iya kinabuhi nga mangin takus sa ginharian sang Dios, ini nga balita makapakibot. Hinumduma ang tilindugan kag sulundan: Ang lawasnon nga

pagkabun-ag amo ang bahin sang balabag nga nagapabulag sa tawo kag sa Dios. Si Nicodemo natawo nga buhi sa lawas, apang patay sa espiritu. Nagaangkon siya sang lawas nga may makasasala nga kinaiya kag sang tawhanong kalag, apang wala sang tawhanong espiritu. Ang pagkasinalikway sa kinaunahang sala ni Adan ginpaangkon kay Nicodemo paagi sa hukum sang Dios sa tion sang pagkabun-ag. Ang tanan sang iya mga relihiyosong pangpaanyag ukon pakitakita lamang kag mga maayong mga binuhatan indi makaluwas sa iya ukon makahatag sa iya sang espirituhanong kinabuhi.

Si Jesus wala nagsiling kay Nicodemo nga ang ganhaan sang langit magaabri tungud kay nakatipon siya sang sobra kadamo nga maayong mga binuhatan, mga dayag nga pagpangamuyo, kag mga medalya sa pagtambong sa simbahan. Sa kabaliskaran ukon sukwahi! Si Nicodemo ginpahibalo nga indi gid siya makasulud sa ginharian sang Dios luwas kon matawo siya liwat!

Malayo sa Dios kag Iya balaan nga mga anghel, ang langit mapuy-an lamang sadtong mga nagaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang kag sadtong nakabaton sang pagkamatarong sang Dios. Sa makaisa nga ang tawo natawo liwat, niyan kag dayon lamang mahimong *makita* niya ang ginharian sang Dios (2 Mga Taga-Corinto 4:18). Si Nicodemo, bisan pa kon talahuron kaayo kag hinimbahon nga tawo, indi makatungkad sini nga espirituhanong pahibalo. Ang iya sabat nagapahayag:

Si Nicodemo nagsiling sa Iya, “Paano bala ang pagkatawo sang tawo kon siya tigulang na? Makasulud bala siya sa makaduha sa tiyan sang iya iloy kag matawo?” (Juan 3:4)

Ini nga bersikulo hingpit nga nagahulagway sang pagkabulag sa espirituhanong kamatuuran sang hinimbahong ditumuluo. Kon wala ang tawhanong espiritu, si Nicodemo wala sang ikasarang sa pag-intiyende sang espirituhanong mga butang (1 Mga Taga-Corinto 2:14). Ginhunahuna niya nga ang isa ka tawo kinahanglan matawo

liwat sa lawas kag gusto niya mahibaloan kon paano. Bisan pa man gani siya nagsaligbat, subong sang palahoglahog, pagsulud liwat sa tiyan.

Si Jesus nakahibalo nga ini nga tawo nagapangita sang kamatuuran ukon kuntani wala na siya nag-abut. Agud mabuligan si Nicodemo sa pag-intiyende kon sa ano nga pamaagi matawo liwat, ginpaintiyende ni Jesus ang kalainan sa ginsuguran sang kabuhi sang tawo sa tion sang kinaunahang pagkabun-ag sa ginsuguran sang espirituhanong kabuhi sa tion sang ikaduhang pagkabun-ag ukon pagkatawo liwat sa espiritu.²⁵

TUBIG KAG ANG ESPIRITU

Si Jesus nagsabat, “Sa pagkamatuud, sa pagkamatuud, nagasiling ako sa imo kon ang isa indi matawo sa *tubig* kag sa *Espiritu*, indi siya makasulud sa ginharian sang Dios.” (Juan 3:5, italiko gindugang)

Kon ang “tubig” nahisgutan sa Balaan nga Kasulatan, ang pipila sa gilayon magahunahuna sang bautismo. Apang ang tubig may ara pipila ka pagpaintyende. Kon ang bautismo sa tubig ang gintuyo ukon ginplano, ang kabilogang kahulugan nahinganlan. Bisan pa, sa sini nga dalanon ang bautismo wala ginpahayag.

Ang tubig *mahulagwayon* nga gingamit sa Balaan nga Kasulatan agud sa pagtudlo kag pagpahayag:

1. Kaluwasan: “Ho! Ang tagsatagsa nga ginauhaw, kari kamo sa mga tubig” (Isaias 55:1a). Ang makasasala ginhulagway subong ginauhaw kag magapalapit kay Kristo para sa kaluwasan (cf., Juan 4:14). “Kag ang ginauhaw magkari, ang buut magkuha sang tubig sang kabuhi sa walay bayad” (Bugna 22:17b).

25. Thieme, *The Origin of Human Life*, 30-33.

2. Ang Bibliya ukon ang Pulong sang Dios (Ezequiel 16:9; cf., Mga Taga-Efeso 5:26). Kon gamiton ukon himuslan, ang Pulong sang Dios nagasangkap sang espirituhanong paglimpyo sa diin nagahimo sang mapait nga mga kaagi nga mangin matam-is (Exodo 15:23-25) kag nagadala sang pahuway kag pagkabag-o ukon pagkaabtik (Mga Salmo 23:2).
3. Ang Balaan Espiritu (Isaias 44:3; cf., Juan 7:38b-39a): “Gikan sa tagiposoon Niya magailig ang suba sang tubig nga buhi. Karon ini ginpamulong Niya nahanungud sa Espiritu.”

Sa Juan 3:5, si Jesus naggamit sang “tubig” kag “Espiritu” agud sa paghulagway sang pagkabun-ag sa lawas kag pagkabun-ag sa espiritu sa kada isa—ang ginsuguran sa kinabuhi sang tawo kag ang ginsuguran sang espirituhanong kinabuhi. “Natawo sa tubig” nagapunting sang igtalupangud ni Nicodemo sa isa sa mga panghitabo sa pamaagi sang pagkabun-ag sang tawo. Sa sulud sang tiyan amo ang bata nga naputus sa manipis nga putus nalikupan ukon nagalutaw sa tubig. Bisan kon sa wala pa ukon sa tion sang pagbatyag, ang naputus nga tubig maglupok kag ang “tubig” mag-ilig pagowa. Subong sa isa ka nakatoon kag nakahibalo nga tawo, si Nicodemo makakilala sang kaangtanan sa tunga sang pagkabun-ag sa tubig kag sang pagkabun-ag sa lawas, ang pagpaangkon sang kinabuhi sa kalag didto sa kinabuhi kag ang ginsuguran sa kinabuhi sang tawo.²⁶

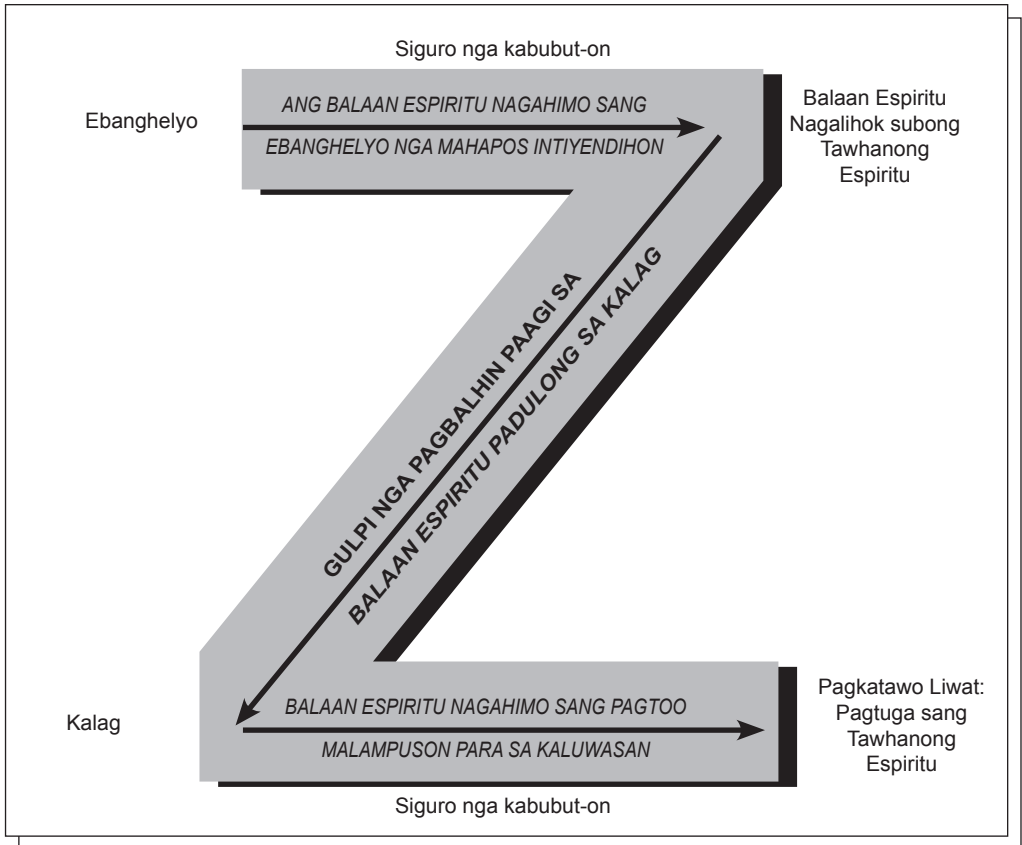
Ang paanggid-anggid sa tunga sang pagkabun-ag sa tubig kag pagkabun-ag sa espiritu niyan nahimong matin-aw kag indi kadudahan. Subong nga ang tawo kinahanglan matawo agud magbaton sang tawhanon nga kinabuhi, gani ang tawo kinahanglan matawo liwat agud magbaton sang espirituhanong kinabuhi.²⁷ Ang lawasnon nga pagkabun-ag amo ang ginsuguran sang tawhanong kinabuhi; ang espirituhanon nga pagkabun-ag amo ang ginsuguran

26. Thieme, *The Integrity of God*, 60-63; *The Origin of Human Life*.

27. Thieme, *Witnessing* (1992), 19-22.

sang espirituhanong kinabuhi.

“Ang Espiritu” nagatudlo sa Balaan Espiritu. Ang katungdanan sang Balaan Espiritu sa ditumuluo amo ang paglihok subong tawhanong espiritu kag maghimo sa Ebanghelyo nga mahapos maintiyendihan. Wala bisan isa nga makaintiyende sang plano sa kaluwasan ukon maluwas kon malayo sa sining pagpangalagad nga buluhaton sang Balaan Espiritu. Ang “Z” nga dibuho nagahulagway kon sa ano nga pamaagi ang Dios Balaan Espiritu naghimo sang Ebanghelyo nga mahapos maintiyendihan sang patay sa espiritu nga ditumuluo.

ANG PAMAAGI SANG PAGKATAWO LIWAT

Ang pagkatawo liwat amo ang pamuhat sang Dios Balaan Espiritu. Sa tion nga ang tawo magtoo kay Kristo, ang Balaan Espiritu magtuga sa iya sang tawhanong espiritu sa diin ang Dios nga Amay magapaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan nga magadangat sa espirituhanong kinabuhi. Ano bala ang wala sa pagkabun-ag sa lawas—ang tawhanong espiritu kag ang kaangtanan sa Dios—nga maagum pinaagi sa bag-ong pagkatawo. Ang tumuluo mahimong trichotomous [may lawas, kalag kag espiritu] subong sang kinaunahang Adan (1 Mga Taga-Tesalonica 5:23). Sa tion sang pagkatawo liwat, ang tumuluo napun-an sang Balaan Espiritu, ginpahamutang sa pagpakig-upod sa Dios, kag may ara tawhanong espiritu nga karon sarang makatoon kag mag-intiyende sang espirituhanong mga talagsahong butang. (Juan 16:13-15).²⁸

“Ang natawo sa unud unud [may ara lawas, ginpaangkon nga kalag kag makasasala nga kinaiya], ang natawo sa [Balaan] Espiritu [tawhanong] espiritu.” (Juan 3:6)

Ang aton una nga pagkabun-ag nagasangkap sa aton sang lawas sa unud kag dugo subong man sang kinabuhi sa kalag nga ginhatag sang Dios apang wala sang tawhanong espiritu. Gani agud makasulud sa ginharian sang Dios kag makaagum sang walay katapusan nga kaangtanan sa Iya, kinahanglan ta ang tawhanong espiritu. Kuntani si Nicodemo indi makibot sa pagkahibalo nga ang tawo nagakinahanglan sang ikaduha ukon espirituhanong pagkabun-ag.

“Indi ka matingala nga nagasiling ako sa imo, ‘Kinahanglan kamo matawo liwat.’” (Juan 3:7)

Ang mga pamulong ni Jesus, “Indi ka matingala,” nagapahayag sang sabat ni Nicodemo. Natingala siya! Si Jesus pakibot nga

28. Thieme, *Rebound and Keep Moving!; The Integrity of God*, 127-29.

nagpahibalo nga si Nicodemo kinahanglan matawo liwat. Bisan pa sa tanan sang iya nga kahibalo sang Daan nga Katipan, si Nicodemo sa hingpit nalibog. Sa ikatatlo nga tion, si Jesus nagpaliwatliwat sa kinahanglanon sang ikaduhang pagkatawo, kag nagtapos sang Iya pagpatin-aw nga may pagpanghulagway halin sa kinaiyahan.

SA KON DIIN HALIN NAG-ABUT ANG HANGIN?

“Ang hangin nagahuyup sa diin ang buut niya, kag mabatian mo ang iya tingog, apang indi mo mahibaloan sa diin siya naghalin ukon sa diin nagapakadto; subong man ang tagsatagsa nga natawo sa Espiritu.” (Juan 3:8)

Ang hangin indi makit-an—ang iya sangputanan lamang ang makita. Nakahibalo ka nga ang hangin nagahuyup ukon nagahagurus tungud kay mabatyagan mo ini sa imo nawong, tan-awa ang mabalud nga kadagatan, bantayi ang nagaduko ukon nagharapla nga mga kahoy, ukon ang nasalo ukon nasalod nga yab-ok sa imo mata. Bisan pa sina, indi mo mahibaloan kon sa ano nga pamaagi ang hangin mag-abut kag maghalin. Sa amo man sang espirituhanon nga pagkabun-ag, indi makit-an apang bisan pa sina matuud.

SI NICODEMO NALIBOG

Si Nicodemo nagsabat sa Iya, “Paano bala ang pagkahimo sini?” (Juan 3:9)

Si Nicodemo nalibog ukon nagamohan. Bisan pa nga naghago siya sang mga tinuig sa pagbasa kag pagsaulo sang tanan sa Daan nga Katipan sang Balaan nga Kasulatan kag relihiyosong mga panudlo sang mga Hudiyong batid sa balaod ukon mga paring Hudiyong, wala gid siya nakahangup ukon nakaintiyende sa panghunahuna sang “pagkatawo liwat.” Ang iya sa teoyolohiya

nga kahanasan tuman kasangkad nga mahimo niya masaysay ang Balaan nga Kasulatan kag magpakiglantugi sa teoyolohiyanhong mga pamangkot nga may hingpit nga kahanas. Apang bisan pa sina si Nicodemo natingala nga si Jesus iya nakaintiyende sang sa teoyolohiya nga panghunahuna sa diin siya iya tuman nga wala sang nahibaloan. Si Nicodemo nagpamangkot, “Paano bala ang pagkahimo sini nga mga butang?”

Si Jesus nagsabat sa iya, “Ikaw bala isa ka manunudlo sang Israel, apang wala ka makahangup sini?” (Juan 3:10)

Pinaagi sa matalum nga panghambal si Jesus nagpunting kay Nicodemo’ ang igtalupangud ara sa iya espirituhanong kakulangan. Wala gid bisan sa makaisa sa ano man nga pasulit, tipon-pagtoon, klasehan, ukon sa bisan ano man laing panahon nga si Nicodemo nakabaton sang pahibalo subong sini. Ang sa manunudlo nga tolonganan nagsalikway sang Ebanghelyo. Si Jesus nagpadayon:

“Sa pagkamatuud, sa pagkamatuud, nagasiling ako sa imo, kami nagahambal sang amon nahibaloan, kag nagasaksi sang amon nakita; apang wala kamo magbaton sang amon panaksi.” (Juan 3:11)

Si Nicodemo nalibog tungud kay ang grasya langyaw nga panghunahuna sa iya. Ang mga pulong “kinahanglan kamo matawo liwat” mga matin-aw, apang ang tilindugan kag sulundan indi. Para sa tanan sang iya relihiyosong naton-an si Nicodemo nangin walay kahibalo nahanungud sa pagkatawo liwat.

“Kon nagsugid ako sa inyo sang mga butang nga dutan-on kag wala kamo magtoo, paano bala ang pagtoo ninyo kon maghambal ako sa inyo sang mga butang nga langitnon?” (Juan 3:12)

Sa Griyego sa sini nga bersikulo, ang “Kon” amo ang kinaunahang

kahimtang sang tiglantugi.²⁹ Si Jesus nagasiling, “aton hunahunaon nga para sa panahon nga nagsiling ako sa imo nahanungud sa tawhanon nga talagsahong butang—nahanungud sa kalibutanon nga mga butang—kag wala ka nagtoo. Niyan paano ka bala magatoo kon ipakilala ko ang espirituhanon ukon langitnong mga tilindugan kag sulundan?”

SI KRISTO, ANG MATUUD NGA HILISGUTAN

“Walay nakasaka sa langit kondi ang nanaug gikan sa langit, ang Anak sang tawo [nga yara sa langit].” (Juan 3:13)

Sa tion nga si Jesus naghimo sini nga pamulong, wala pa sakup sang katawhan nga nakasulud sa ikatatlo nga langit, ang puloy-an sang Dios. Bisan pa man indi maisip nga mga tawo sa Daan nga Katipan nga mga naluwas halin sa walay katapusan nga pagkahinukman, pagkatapos sang kamatayon nagpuyo sila sa Paraiso (Lucas 16:19-23).³⁰ Wala sang bisan isa mahimong makasulud sa langit tubtub si Jesu-Kristo subong ang Tinugyanan ukon Sinaligan nga tawo nga nabanhaw, nagkayab, kag ginbaton sang Amay. Si Kristo amo ang kinaunahang tawo nga nakasulud sa langit subong ang “kinaunahang bunga” ukon “panganay” ukon “kamagulangan” (1 Mga Taga-Corinto 15:20-23). Si Kristo nabanhaw agud nga ang tanan nga mga tumuluo mahimong magsunud sa lya sa pagkabanhaw, makaagum sang kadaugan labaw sa kamatayon.³¹

29. Sa Griyego, ang giagaran nga mga put-ong ukon bahin [sa mga pulong] nagapahayag sang apat ka nagkalainlain nga pamaagi. Kon ang tiglantugi nagagamit sa kinaunahang klase sang kahimtangan, “kon, kag matuud ini . . .” nagahunahuna siya sang kamatuuran sang kahimtangan alang sa paglantugi, bisan pa nga ang kahimtangan ayhan ukon basi indi tinuud. Tan-awa ang Thieme, *Rebound and Keep Moving!*, 18.

30. Ang paraiso ukon sabakan ni Abraham amo ang duug sang nagbiya nga mga kalag sang mga tumuluo nga namatay sa wala pa ang pagkabanhaw ni Kristo (Lucas 23:39-43; Mga Taga-Efeso 4:8-10). Ang paraiso ginbalhin sa langit pagkatapos sang pagkabanhaw ni Kristo. Tan-awa ang Thieme, *Victorious Proclamation* (2002), 20.

31. Thieme, *Victory Over Death*

“Anak sang Tawo” amo ang titulo ni Kristo ang paghatag bili sang Iya pagkatawo. Si Jesus *talagsahon* sa tanang iban nga sakup sang katawhan tungud kay Siya amo man ang wala nagkunhod nga pagka-Dios. Samtang hingpit nga Dios Siya, subong sang Amay kag sang Balaan Espiritu, matuud Siya nga tawo nahiusa sa wala nagkunhod nga pagka-Dios sa isa ka persona sa walay katapusan.³² Sa pagpakilala sang Ebanghelyo, ang *talagsahon* nga persona ni Jesu-Kristo amo ang kanunay nga hilisgutan. Kon makilala ni Nicodemo sa kon kay sin-o siya nagapakighambal, magatoo siya indi lamang sa mga Pulong ni Jesus, kondi magabaton man sang Iya pagluwas nga binuhatan.

SA ANO BALA NGA PAMAAGI MATAWO LIWAT

“Kag subong nga si Moises nagbayaw sang man-ug sa kamingawan, kinahanglan man pagbayawon ang Anak sang tawo, agud nga ang bisan sin-o nga magtoo sa Iya may kabuhi nga walay katapusan. Kay ginhigugma gid sang Dios ang kalibutan sa bagay nga ginhatag Niya ang Iya bugtong nga [natawo nga *talagsahon*] Anak, agud nga ang bisan sin-o nga magtoo sa Iya indi mawala kondi may kabuhi nga walay katapusan.” (Juan 3:14-16)

Si Jesus nanukod sang Iya kinatapusan nga pagpatin-aw sa Balaan nga Kasulatan nga sa yano kag may kahibalo si Nicodemo. Agud mahimong isa ka Pariseyo, si Nicodemo kinahanglan magsaulo sang Torah, ang kinaunahang lima ka mga libro sang Daan nga Katipan, kag maghimo sang makutikutihon nga pag-usisa. Nakahibalo siya sa mga panghitabo nga ginhulagway sa

32. Ang paghiusa sang Dios kag sang tawo amo ang paghiusa sang duha ka mga kinaiya, diosnon kag tawhanon, sa Persona ni Jesu-Kristo. Ini nga mga kinaiya mga indi mabulag nga pagkahiusa sang wala pagkadula ukon pagkasimbog sang nagkalainlain nga pagkakilanlan, sa wala sang nadula ukon pagbalhin sang katigayunan ukon mga hiyas, ang paghiusa nangin kinaugalingon kag sa walay katapusan. Si Jesu-Kristo amo ang wala nagkunhod nga pagka-Dios kag matuud nga pagkatawo sa isa ka persona sa walay katapusan (Mga Taga-Filipos 2:5-11).

Numeros 21.³³ Sa bersikulo 14 si Jesus nagpahinumdom kay Nicodemo sadtong mga panghitabo, nga nagpasarang sa iya sa paghibalo kag paghanas sa tilindugan kag balaod sang pakatawo liwat. Ang paanggid-anggid sang tumbaga ukon bronse nga man-ug amo ang pagpaabot sang paglansang sa krus. Ang man-ug nga “ginbayaw” sa baston amo ang paanggid-anggid sang pagbayaw kay Kristo didto sa krus.

Ang bersikulo 15 nagapatin-aw nga si Jesu-Kristo ginbayaw didto sa krus agud nga makaagum kita sang kinabuhi nga walay katapusan. Ang “bisan sin-o” nagakahulugan bisan sin-o nga sakup sang katawhan—relihiyoso, indi relihiyoso, matarong, supak sa maayong pamatasan ukon daotan, dimatarong kag indi man malaw-ay ang pamatasan—*si bisan sin-o*. Si Nicodemo, ukon bisan sin-o nga nakabati ukon nakabasa sang Balaan nga Kasulatan gintudloan kon paano bala matawo liwat: *Magtoo* kay Ginoong Jesu- Kristo. Ang pagtoo indi matakuson, wala sang binuhatan ukon tawhanong katakus. Ang kabililhon sang pagtoo nakasandig ukon nagaagad sa natungdan sini. Para sa kaluwasan, ang natungdan sang pagtoo amo ang walay sayup nga si Ginoong Jesu-Kristo.

Sa kadugayan, Si Nicodemo nagtoo kay Jesu-Kristo subong iya Manluluwas kag nahimong isa sa Iya nga mga sumulunud. Ang sunud nga tion nga ang Bibliya naghambal nahanungud kay Nicodemo amo ang pagkatapos sang paglansang sa krus. Siya kag ang isa pa ka Pariseyo, si Jose sang Arimathea, nagbinuligay subong duha ka mga tigtuwangtuwang sang inuglubong nga lawas sang aton Ginoo.

33. Sang ang mga Hudiyo nagreklamo batok sa plano kag kasangkapan sang Dios, ang Dios nagdisiplina sa ila pinaagi sa pagpadala sa ila tunga sang dalitan nga mga man-ug. Madamo ang nagkalamatay. Sang ang katawhan nakakilala sang ila sala, ang Dios nagsugo kay Moises sa pabayaw sang baston nga may bronse nga man-ug sini. Kon ang tawo nga makadtan maglantaw sa bronse nga man-ug, may pagpahayag sang pagtoo, magakabuhi sila kag indi mapatay (Numeros 21:4-9).

ANG TAWHANONG PAGKAMATARONG SANG TAWO NASULBAR PAAGI SA PAGPAANGKON KAG PAGPAKAMATARONG

Ang tawhanong pagkamatarong sang tawo amo ang sunud nga tisa sang balabag sa tunga sang tawo kag Dios. Ang tawhanong pagkamatarong amo ang igoigo nga pagkamatarong nga ginpaatubang sa isa ka hugpong sang tawhanong pamatasan kag pagkamaayo batok sa isa pa ukon iban. Ang iban ukon pipila ka mga tawo mga maayo kaayo, kon sa paanggid nga pamulong, mga buutan, talahuron, kag matarong. May ara sila maayo kaayo nga balatyagon sang katungdanan, pagtahod sa pag-isahanon ukon katungud kag sang pagkabutang sang iban, kag matuudtuud nga nagakabalaka nahanungud sang ila isigkatawo. Mahimo sila nga magginawi paagi sa katukuran sang balaod kag mahanas sang maayo sa kinabuhi.³⁴ Ngaa bala nga daw maayo man sila? Kon itumbas sa dalok, indi masaligan, indi talahuron, kag malaw-ay sang pamatasan nga mga tawo, mga dalayawon sila. Suno sa tawhanon nga talaksan sang tawhanong pagkamatarong, ang isa ka pundok 'maayo' kag ang isa 'malain.' Sa kabilogan nga pamulong, ang mga ditumuluo nasakup sa sining duha ka mga bahin.

Ang mga hinimbahon, buutan, matarong sa kaugalingon nga ditumuluo subong kay Nicodemo nga mahimong isa ka talahuron nga sakup sang katilingban nga amo ang talagsa lang makita nga nagahimo sang sayup ukon sa dayag nga pagpakasala. Siya isa ka buutan, maloloy-on, mahunahunaon, kag nagaamot ukon nagapaambit sa bililhon nga mga kabangdanan. Sa pagkaindi bulahan, ang buutan nga ditumuluo mahimong magsalig sa iya tawhanong pagkamatarong agud mapahamuut ang Dios kag makadangat sa iya dalan pakadto sa langit. Mahimong wala siya

34. Ang balaod sang diosnong katukuran mga sulundan nga ginsugo sang Dios para sa pag-amuma kag kasiguruhan, nahan-ay kag matawhay nga kalihukan, pagkabuhi, kag pagpakamaayo sang katawhan, bisan kon luwas ukon diluwas. Tan-awa ang Thieme, *Freedom through Military Victory* (2003).

nagahunahuna nga nagakinahanglan siya kay Jesu-Kristo subong halili para sa iya mga sala tungud kay nagtoo siya nga maayo siya nga tawo.

Dayon, may ara dayag nga makasasala, malaw-ay sang batasan nga ditumuluo. Mahimong wala siya sang ginakilala ukon wala sang pamatasan. Basi kon tigkonsabo siya, tikalon, biniyaan, palahubog, ukon naanad mag-inum sang sobra nga bulong ukon nagapamatay sang tawo. Ang kalainan sang buutan kag wala sang pamatasan nga mga ditumuluo amo nga ang mga sala sang wala sang pamatasan nga tawo mga dayag madamo ang nakakita kag nakahibalo, samtang ang matarong sa kaugalingon nagatago sang ila mga sala sa likud sang laragway sang pagkatalahuron. Apang bisan pa sina paagi sa tawhanong talaksan sang kaanggiran, ang buutan nga ditumuluo labaw nga maayo kay sa wala sang pamatasan nga ditumuluo.

Apang ipaanggid ining pagkatalahuron nga pamaagi sa hingpit nga talaksan sang Dios. Samtang ang maayo nga ditumuluo may ara halangdon nga mga kinaiya, sa gihapon hinukman ukon napahamtangan na siya sang silot halin sang pagkabun-ag kag sa gihapon nagahimo siya sang kaugalingon nga mga sala. Wala sang tawhanong pagkamatarong sa bisan kasan-o nga makasugata sa mga ginakinahanglan sang Dios. Ang tawhanong pagkamatarong sang ditumuluo indi gid mahimong mapaanggid ukon maitumbas sa hingpit ukon bug-os nga pagkamatarong sang Dios.

Ari ang panghunahuna sang Dios nahanungud sa aton:

Sanglit ang tanan nagpakasala kag nawad-an sang himaya [kinaiya] sang Dios. (Mga Taga-Roma 3:23)

Sa pagkamatuud walay tawo nga matarong sa duta nga *nagahimo* sing maayo kag wala nagapakasala. (Ang Manugwali 7:20)

Subong sang nasulat na,

“WALAY BISAN SIN-O NGA MATARONG, WALA, BISAN ISA.” (Mga Taga-

Roma 3:10)

Kay kami tanan nanginsubong sang isa nga dimatinlo, kag ang tanan namon nga pagkamatarong subong sang panapton nga nadagtaan. (Isaias 64:6a)

Ang Kalibog Nahanungud sa Maayong mga Binuhatan

Ang maayong binuhatan sang katawhan, ang tawhanong pagkamatarong sa Isaias 64:6, naghulma sang labing maliputong tisa sa balabag. Ang maayong mga binuhatan kasami nagatultul sa parehong balaodnon kag balaanong mga panghanduraw kag si Nicodemo subong sina sa iya kaugalingon. Ang pipila sini nagasakup sang: “Magapalangit ako tungud kay angayan ako magpalangit.” “Magapalangit ako tungud kay nagkinabuhi ako sang maayong kinabuhi.” “Magapalangit ako tungud kay nangin mahinimbahon ako.” Apang ang tanan nga maayong mga binuhatan sa kalibutan nagdugang lamang sa tawhanong pagkamatarong. Ang hingpit nga pagkamatarong sang Dios wala gid mahimo sa tawhanong pagkamatarong sang tawo. Ang solo lamang nga pamaagi sang tawo agud makaagum sang kaangtanan sa Dios amo ang pag-angkon sang pagkamatarong nga katupong sa pagkamatarong sang Dios.

Indi paglimbungi ukon patalanga ang imo kaugalingon; ang relihiyon kag pagtolon-an sa pamatasan nagsangkap sang indi matuud ukon mini nga mga paglaum sa pagkamatarong. Si Jesus nagsiling, “Nga kon ang inyo pagkamatarong indi maglabaw sa pagkamatarong sang mga escriba kag mga Pariseyo, indi kamo nga mas-a makasulud sa ginharian sang langit” (Mateo 5:20b). Sa laing pamulong, *wala sing isa* nga tuman ka maayo agud makasulud sa langit. Sa ano bala nga pamaagi ini nga tisa sang balabag mahimong makuha? Ang tawhanong pagkamatarong madula paagi sa pagpaangkon kag pagpakamatarong.

Ang Pagpaangkon sa Pagkamatarong sang Dios

ANG DUNGOG KAG PAGKAMASALIGAN NGA BAHIN SANG BASAHON NGA KWINTAHAN

Ang kudlis sang dagang ukon pluma magabaylo sang katungdanan ukon utang padulong sa dungog ukon kita, apang sa pagbaylo sang aton katungdanan ukon utang sang dipagkamatarong padulong sa pautang sang pagkamatarong sang Dios amo ang butang nga ang Dios lamang ang sarang makahimo.

Siya [Dios nga Amay] nga wala makakilala sing sala ginhimo Niya [Jesu-Kristo] nga *manginsala* tungud sa aton, agud nga kita manginpagkamatarong sang Dios sa Iya [Jesu-Kristo].
(2 Mga Taga-Corinto 5:21)

Sang si Kristo ginabitay sa ibabaw sang krus, ang Dios nagpaangkon sang tanan nga mga sala sang bilog nga katawhan sa Iya kag ginhukman sila. Ato nga bayad tungud sa sala nagwagtang sang kinaunahang tisa sa balabag. Ang Dios nagbaton kay Kristo subong halili para sa aton tungud kay wala Siya sang sala ukon putli Siya sa Iya kaugalingon kag, gani, talagsahon nga angayan agud mangin aton halili. Ginpas-an Niya sa Iya kaugalingon nga lawas didto sa krus ang tagsatagsa nga sala nga aton nahimo ukon pagahimoon pa—ang nag-agi, sa karon, kag sa palaabuton (1 Timoteo 4:10; 1 Pedro 2:24).

Ang aton mga sala ginpaangkon kay Kristo, indi sa aton. Apang tubtub mabaton ta ang Iya paghalad kag pag-antos sang pag-pasakit paagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang (Mga Taga-Efeso 2:8-9), ginahuptan ta ang aton kaugalingong tawhanong pagkamatarong. Ara kita sa utangan ukon katungdanan nga bahin sang balanse tungud kay ang aton pagkamatarong indi igo. Agud makabaton sa pagkamatarong sang Dios kinahanglan ta magtoo kay Ginoong Jesu-Kristo (Mga Taga-Roma 3:22). Sa tion sang pagtoo kay Kristo, ang Iya pagkamatarong ginpasalig ukon ginhan-

ay sa aton kapuslanan.

Kag sa wala nagapangabudlay kondi nagasalig sa nagapakamatarong sa didiosnon, ang iya pagtoo ginaisip [λογίζομαι, *logizomai*, “ginpaangkon”] nga sa pagkamatarong. (Mga Taga-Roma 4:5)

Ang Griyego nga pulong *logizomai* nagakahulugan pagpaangkon ukon paghan-ay sang kapuslanan sa kwentahan sang isa ka tawo. Ang pagpaangkon amo ang sinaradtong kwentahanay nga pamulong nga nagakahulugan “ang pagbutang sa dungog ukon pagka masaligan nga bahin sang basahon nga kwintahan.” Ang pagbayad nagahaw-as sa aton sa ‘pula’ samtang ang pagpaangkon nagabutang sa aton sa kadudulman sang kasubo ukon sa itum’. Indi ta maagum ukon takus sa kaluwasan. Indi ta mahimong magtrabaho para sa kaluwasan. Ang binuhatan ni Kristo didto sa krus nagbutang sa aton nga utangan sa aton kwentahan sang aton tawhanong pagkamatarong kag nagbutang sa dungog ukon pagkamasaligan sa aton kwentahan didto sa Iya hingpit nga pagkamatarong.

Siya amo ang puno sang inyo kabuhi kay Kristo-Jesus, nga ginhimo sang Dios nga aton kaalam, aton *pagkamatarong* kag pagpakabalaan kag pagtubus. (1 Mga Taga-Corinto 1:30, italiko gindugang)

ANG WALAY KAPUSLANANG PAGSUNUD SA PAGKAMATARONG

Nyan ano bala ang isiling ta? Nga ang mga Hentil nga wala magsunud sang [tawhanong] pagkamatarong nakadangat sini, nga amo, ang pagkamatarong nga paagi sa pagtoo. (Mga Taga-Roma 9:30)

Madamo kaayo nga mga Hentil ang mga naluwas sa parehong panahon sang Daan kag Bag-ong Katipan. Daw ano ang kalainan

sang madamong hinimbahong mga Hudiyo nga amo ang masalaypon nga nagsalig sa pagtipig sang Kasugoan ni Moises ukon sa ila kaugalingon nga pagkamatarong para sa kaluwasan. Walay sapayan kon daw ano ka palasimba kag sumulunud sa kasugoan, sa gihapon nagaangkon sila sang tawhanong pagkamatarong lamang. Madamo sa mga Hentil, walay kahibalo sa Kasugoan, “wala nagpaninguha sa [tawhanong] pagkamatarong” kapareho sining mga Hudiyo, bisan pa man naaguman nila ang pagkamatarong sang Dios. Paano bala ukon sa ano bala nga pamaagi? “Naaguman nila . . . ang pagkamatarong sa diin amo ang paagi sa pagtoo” paagi sa pagtoo sa Ginoo subong sang sa kinaunahang Hudiyo, ang ginhimo ni Abraham (Genesis 15:6). Sa tion sang pagtoo kay Kristo, ang pagkamatarong sang Dios ginpaangkon sa ila.

Sa kalainan, ang balaodnon nga mga Hudiyo nagapadayon sang trabaho, nagapaninguha, nagapaningkamot, apang ang tanan nga ila malambot tungud sang ila pangabudlay amo ang tawhanong pagkamatarong. Labaw nga nagapangabudlay ini nga mga Hudiyo sa pag-agum sang pagkamatarong, labaw nga nalubong sila sa utang. Naulipon sa pagkabalaodnon, wala gid sila nakaagum sang pagkamatarong sang Dios (Mga Taga-Roma 4:4). Wala gid sila nakatungkad kag nakahangup sa grasya, nga ang pagkamatarong sang Dios amo ang libre nga gasa nga nakapasad sa pagtoo.

Apang ang Israel nga nagasunud sang kasugoan sang pagkamatarong wala makadangat sa pagtuman *sinang* kasugoan. Ngaa bala? Bangud nga *wala nila* pagpangitaa ini paagi sa pagtoo, kondi nga daw *napasad ini* sa mga buhat. Nasandad sila sa bato nga kasandaran. (Mga Taga-Roma 9:31-32)

“Ang Balaod sang pagkamatarong” amo ang hingpit nga pagkamatarong nga naangkon paagi sa pagtoo kay Kristo. Madamo sa Israel wala nakaagum sang hingpit nga pagkamatarong tungud kay wala nila ini pagpangitaa paagi sa pagtoo; wala sila nagtoo sa Ginoo. Nagatinguha sa pag-agum sang ila kaluwasan,

nagkalasandad sila sa bato nga kasandaran—ang Manluluwas, ang Ginoong Jesu-Kristo.

Pagpakamatarong Paagi sa Pagtoo Lamang

Samtang ang pagpaangkon ginbutang sa dungog ukon pagkamasaligan sang aton kwentahan ang hingpit nga pagkamatarong sang Dios, ang pagpakamatarong nagpahayag sa aton nga makatarunganong matarong. Ang pagpakamatarong amo ang isa pa ka pagpahayag sa grasya sang Dios. Sa talaksan sang Iya pagkamatarong nga ginpaangkon sa tumuluo, ang hukum sang Dios nagpahibalo sa indi angayang makasasala nga ginpakamatarong ukon ginhimo nga pwede mabaton sa Iya Kaugalingon. Ang Griyego ngapulog δικάϊω (*dikaioo*), ang ginakilalang binalaod nga pamulong sang Hellenist, nagakahulugan pakamatarong, gintubus ukon ginpamatud-an, ukon ginpahayag matarong.³⁵ Ang Dios hilway sa pagpadayag sang tumuluo nga matarong tungud kay ina nga tawo sa karon nagaangkon sang pagkamatarong sang Dios. Agud nga mapakamatarong nagakahulugan ini sa pag-angkon sang hingpit nga pagkamatarong sang Dios. Wala ini nagakahulugan “daw subong lang nga wala gid ako nakasala!”

Nakahibalo nga ang tawo wala ginapakamatarong [*dikaioo*] paagi sa mga buhat sang kasugoan kondi paagi sa pagtoo kay Jesu-Kristo, bisan kita nagtoo kay Jesu-Kristo, agud nga pagpakamatarungan kita paagi sa pagtoo kay Kristo, kag indi paagi sa mga buhat sang kasugoan, kay sa mga buhat sang kasugoan walay bisan sin-o nga pakamatarungan. (Mga Taga-Galacia 2:16)

35. Ang pagpakamatarong indi ang kaagi ukon kahanasan nga kalihukan, kondi balaodnon ukon makatarunganong kalihukan sa diin nahitabo sa wala pa ang pulungkoan sa hukmanan sang Dios. Ang pagpakamatarong amo ang balaodnon nga kahimtang imbis nga kahanasan nga kahimtangan sang pagkahingpit.

Sila ginpakamatarong [*dikaioo*] sa walay bayad paagi sa Iya bugay, sa pagtubus nga yara kay Kristo Jesus. (Mga Taga-Roma 3:24)

Talupangda kon sa ano bala nga pamaagi kita ginpakamatarong sa mga mata sang Dios. Paagi bala sa ‘pagkamaayo’ ukon buutan? Sa pagkamatuud indi gid! Ang pagpakamatarong naghalin lamang sa pagsalig sa grasya sang Dios. Ang grasya amo ang ginpahayag halin sa ginsuguran tubtub sa katapusan sa kabilogan nga plano sang Dios. Ang grasya amo ang pamaagi sa diin nagsangkap Siya sang pagpakamatarong nga indi gid naton mapangabudlayan ukon indi gid kita angayan. Ang hingpit nga pagkamatarong indi isa ka tsapa ukon kilanlan sang katakus nga ginhatag tungud sang tawhanong kalampusan, kondi grasya nga gasa kag libre nga ginhatag sa tion sang kaluwasan didto sa indi angayan nga makasasala.

Ang pagkamatarong sang Dios paagi sa pagtoo kay Jesu-Kristo sa tanan nga nagatoo. Kay walay ginkalainan. (Mga Taga-Roma 3:22)

Ang pamulong “pagkamatarong sang Dios” nagatudlo ukon may kaangtanan sa hingpit nga pagkamatarong. Sa ano nga pamaagi bala nimo mabaton ang pagkamatarong sang Dios? Paagi sa pagtoo, Indi sa pagtipig sang Kasugoan: “Kay man sa pagkamatarong sang Dios *pinaagi sa pagtoo lamang* sa kay Jesu-Kristo *lamang*.” Sa tion sang kaluwasan, ang pagkamatarong ni Kristo ginpaangkon sa tumuluo.

Ini nga pagkamatarong andam para sa kada isa tungud kay si Kristo namatay para sa kada isa. Si Kristo ginhukman tungud sa sala didto sa krus. Ginpas-an Niya ang mga sala sang kada tawo nga nagkinabuhi kag ang mabuhi pa—sa walay kinutuban nga pagpamayad. Bisan pa kon buutan ukon malaw-ay ang pamatasan mo, wala sang Dios ukon hinimbahon, sa panan-aw sang Dios “ang tanan nakasala” (Mga Taga-Roma 3:23). Busa, ang tanan

mahimong maluwas (1 Timoteo 4:10). Sin-o bala ang nagabaton sang pagkamatarong sang Dios? Ang tanan nga magtoo!

Ini sa pagpamatuud sang Iya pagkamatarong sa karon nga dag-on nga ginapakamatarong Niya ang may pagtoo kay Jesus. (Mga Taga-Roma 3:26)

Ang pagpakamatarong nangin may katumanan halin sadtong pagkahulog sa sala ni Adan. Si Abraham isa ka sulundan sang Daan nga Katipan. Ginpakamatarong siya paagi sa pagtoo lamang. Agud sa paghimo sini nga punto, si Pablo naggamit sang binatid nga pamaagi sang manuglantugi nga sa makadali magahunahuna nga si Abraham ginpakamatarong paagi sa iya kaugalingong maayong mga binuhatan, bisan pa nga indi siya subong sina.

Niyan ano bala ang isiling ta nahanungud kay Abraham, nga aton ginikanan suno sa unud? Kay kon si Abraham ginpakamatarong paagi sa mga buhat [maayong mga binuhatan], may kabangdanan siya sa pagpabugal, apang indi sa atubangan sang Dios. (Mga Taga-Roma 4:1-2)

Kon si Abraham ginpakamatarong paagi sa mga binuhatan ukon maayong mga binuhatan, mahimo siya magpabugal, apang indi sa Dios.

Niyan diin bala ang aton pagpabugal? Ginsikway ini. Sa ano bala nga kasugoan? Sa kasugoan sang mga buhat? Indi, kondi sa kasugoan sang pagtoo. Kay ginaisip ta nga ang tawo ginapakamatarong paagi sa pagtoo luwas sa mga buhat sang kasugoan. (Mga Taga-Roma 3:27-28)

Kon si Kristo ang naghimo sang tanan nga buluhaton sa pagsangkap sang aton dako kaayo nga kaluwasan, paano si Abraham makapabugal? Ano bala ang matabo sa tawhanong katumanan? Ano bala ang matabo sa maayong mga binuhatan

para sa kaluwasan? *Wala sila labot!* Ang pamaagi sang kaluwasan nagapabilin nga pareho halin sa ginsuguran tubtub sa katapusan sa istorya sang tawo, sa wala pa kag pagkatapos sang krus.

Kay ano bala ang ginasiling sang Kasulatan? “SI ABRAHAM NAGTOO SA DIOS [pagtoo sa Ginoo—Gen. 15:16], KAG NAISIPAN INI SA IYA [ginpaangkon ukon ginbutang sa dungog ukon pagkamasaligan nga bahin sang iya kwentahan] NGA SA PAGKAMATARONG.” (Mga Taga-Roma 4:3)

Ang pagkamatarong sang Dios ginbutang sa dungog ukon pagkamasaligan sang kwentahan ni Abraham pinaagi sa pagtoo sa Ginoo. Apang ano bala ang nahanungud sadtong mga nagapaninguha nga matuman ang tanto ka maayong mga binuhatan agud makadangat sa langit?

Karon sa nagapangabudlay [para sa iya kaluwasan], ang balos indi ginaisip [ginbutang sa dungog ukon pagkamasaligan] subong nga bugay [grasya] kondi subong nga sohol [pagpahamtang sang silot]. (Mga Taga-Roma 4:4)

Bisan nga nagapangabudlay sila agud maagum ang pagtugot sang Dios tungud sa kaluwasan, nagpabilin sila nga nalubong sa utang. Indi gid mahimo sang tawo ang magpalagyo sa walay katapusan nga pagkahinukman sang silot kon malayo sa grasya sang Dios.

Kag sa wala nagapangabudlay [para sa iya kaluwasan], kondi nagasalig sa nagapakamatarong sa didiosnon, ang iya pagtoo ginaisip nga [sa dungog ukon pagkamasaligan] sa pagkamatarong. (Mga Taga-Roma 4:5)

Ang pagpaangkon lamang sang diosnong pagkamatarong nagadangat sa pagpamatuud para sa isa nga nagtoo kay Kristo kag nagkuha sang balabag sa tawhanong pagkamatarong.

ANG KINAIYA SANG DIOS NAHAMUUT

Kon ang Bibliya nagahambal sa himaya sang Dios, ini nahanungud sa Iya hiyas ukon kinaiya—ina katinguban sang mga hiyas diin nagakilala sa kalainan sang tawo. Kada sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, ang Amay, Anak, kag Balaan Espiritu, nagaangkon sang tukma nga parehong mga hiyas—labaw nga kamandoan, hingpit nga pagkamatarong, katarungan, gugma, kabuhi nga walay katapusan, pagkahibalo sa tanan, pagkaara sa tanan,³⁶ pagkamakagagahum sa tanan, pagkawalay pagbaylo, kag kamatuuran. Ining tanan nga mga hiyas ukon kinaiya mga hingpit. Ang kinaiya sang Dios hingpit kag indi pauyon-uyon ukon indi makig-angay-angay. Busa, ang Dios indi makapanas sang aton mga sala luwas kon ang Iya pagkamatarong kag katarungan ukon hukum ang mga kinaunahang nahamuut. Kon ano man nga butang ang nagkulang ukon nagkubus mawad-an sang Iya himaya.

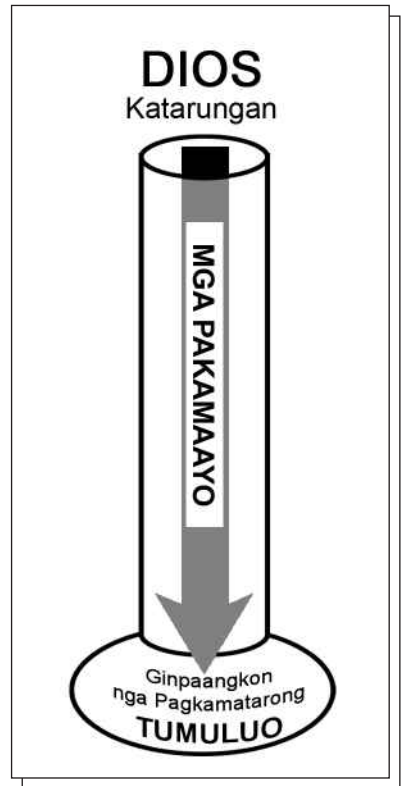
Sanglit ang tanan nagpakasala kag nawad-an sang himaya sang Dios. (Mga Taga-Roma 3:23)

Ang sala amo ang kalapasan, isa ka tampalas kag pagyamuhat sa hingpit nga pagkabalaan sang Dios ukon pagkamatinud-anon, sang Iya pagkamatarong kag katarungan ukon hukum. Sanglit nga tanan kita nakasala, kita tanan indi mabaton sa Dios (Isaias 64:6; Mga Taga-Roma 8:8). Sa yano wala gid siya sang mahimo bisan ano nga butang nahanungud sa sala ukon dipagkamatarong. Ang pagkamatarong sang Dios nagakinahanglan sang pagpahamtang sang silot sa makasasala nga tawo. Kon ano man ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan ukon hukum sang Dios magahimo; ang sala kinahanglan mahukman. Ang diosnong mga pakamaayo sang kaluwasan kag ang Kristohanong kinabuhi indi makabubu ukon makaula pinaagi sa linya sa tubo

36. Thieme, *The Trinity*, 5-15; *The Integrity of God*, Appendix A.

sang grasya sa tawo tubtub ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios ang mga kinaunahang mahamuut.³⁷ Niyan paano bala mahimo sang Dios nga Amay luwason ang mga makasasala nga wala nagapauyon-uyon sa Iya kinaiya? Paano bala mahimo sang Iya pagkamatarong kag katarungan ang mahamuut?

Sa naglabay nga walay ginsuguran, ang Dios naghimo sang gamhanan kaayo nga pagbuut agud sa pagdumala sang makasasala nga tawo paagi sa grasya—ang hingpit nga pagpahayag sang Iya diosnong gugma kag pagkamatinud-anon. Ang Dios nga Amay nagsangkap sang plano sa diin ang tawo mahimong makaagum sang kaangtanan sa Iya sa walay katapusan nga wala nagapauyon-uyon sang Iya diosnong kinaiya. Ang Dios nagpakita sang Iya gugma sa tanang katawhan sang ang Dios nga Anak, si Jesu-Kristo, nahimong aton halili kag nahukman didto sa krus tungud sa mga sala sang kalibutan. Matinguhaon Siya sa paghalili sa aton kahimtang kag magbayad sa silot tungud sang aton mga sala. Subong walay sala

ANG LINYA SANG TUBO SANG GRASYA

nga pagkatawo, ang Anak nagpalipay sa ginakinahanglan sang pagkamatarong kag katarungan sang Dios nga Amay. Tungud kay ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios napahalipay sa binuhatan sang Iya Anak didto sa krus, ang Dios hingpit nga matarong sa pagpatawad sa aton. Sa makaisa nga ang kinaiya

37. Ang linya sa tubo sang grasya amo ang paanggid-anggid nga pamulong sa diin nagapahayag sa pagtubud ukon pag-ilig sang mga pagpakamaayo halin sa katarungan sang Dios didto sa Iya ginpaangkon nga pagkamatarong sa kada tumuluo sa Panahon sang Simbahan.

sang Dios mapahalipay, mahimo na ini nga mga pakamaayo sang kaluwasan kag sang Kristohanong kinabuhi nga magaabut sa aton pinaagi sa linya sang tubo sang grasya.

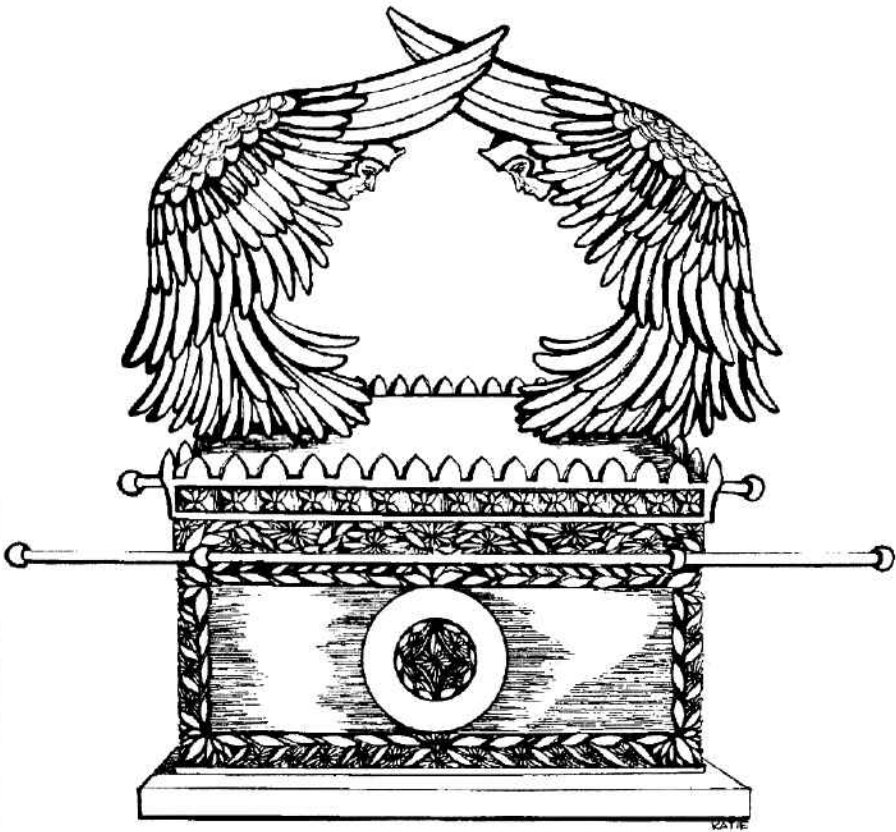
Paglukmay ukon Katumbasan

Ang binuhatan ni Kristo diin nagpalipay ukon nagpahamuut sa pagkamatinud-anon sang Amay amo ang ginatawag paglukmay ukon katumbasan—ang sa Dios nga bahin sang krus.

Nga ginpahayag sang Dios [si Jesu-Kristo] nga katumbasan paagi sa Iya dugo, nga batonon sa pagtoo. *Ini* sa pagpakita sang pagkamatarong sang Dios, bangud sang diosnon nga pagpaumud ginpaligad Niya ang una nga mga sala. (Mga Taga-Roma 3:25)

Ang paglukmay ukon katumbasan isa ka Griyego nga pulong ἡλαστήριον (*hilasterion*), nabatbat man nga “pakilooyan” sa Mga Hebreo 9:5 kon diin nagakahulugan ini nga “tabon” ukon “ang ginbutangan sang tabon.” Ang pakilooyan amo ang tabon nga ginbutang sa ibabaw sang arka sang kasugtanan sa Balaan sang mga Balaan sa Simbahan sang Israel ukon mga Hudiyo. Ang arka, ang kahon nga ginhimo halin sa kahoy nga akasya kag gintabon nga may bulawan, naghulagway sang talagsahon nga persona ni Kristo. Ang kahoy nagapahayag sang Iya pagkatawo, ang bulawan sang Iya pagka-Dios. Ini nga kahon may sulud nga mga listahan sang Kasugoan ni Moises, baston ni Aaron nga nagapanalingsing, kag ang urna ukon pitsil sang manna—ang tanan nagalarawan sang nagkalainlaing dagway ukon bahin sang sala sang Hudiyo sa pagsalikway sang magrasyahon nga kasangkapan sang Dios para sa pungsod.

Ang pakilooyan nga putling bulawan nagatabon sa larawan ukon kilanlan sang sala. Nagaatubangay sa duha ka pihak sang pakilooyan ang duha ka mga kerubin—ang isa nagalarawan sang pagkamatarong kag ang sa pihak, katarungan. Subong nga paduko

ANG ARKA SANG KASUGTANAN

nga nagalantaw sila sa pakilooyan, ang mga kerubin wala nakakita sang pagkamakasasala sang tawo nga nalarawan sa unud sang kahon, kondi ang katubusan ukon panglukmay nga dugo sang halad nga hayup sa diin ginwisik sa ibabaw sang bulawan nga tabon.

Makaisa sa isa ka tuig sa Adlaw sang Pagpamayad (*Yom Kippur*), ang mataas nga pari naghalad una gid ang tinday nga baka kag dayon ang kanding. Magasulud siya nga nagaisahanon didto sa hulot sa Balaan sang mga Balaan bitbit ang dugo sang lalaki nga baka agud sa paghimo sang pagbayad sang iya kaugalingon nga mga sala pinaagi sa pagwisik sang dugo sa ibabaw sang pakilooyan. Dayon magabalik siya bitbit ang dugo sang halad nga kanding agud sa paghimo sang pagpamayad para sa mga

sala sang katawhan (Levitico 16:14-17). Ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios magalantaw sa sining dugo nga nagatabon sa pakilooyan kag nalipay ukon nahamuut sa tulumanon. Ini nga tulumanon nagalarawan nga daan kag nagapahayag sa “Kordero sa Dios” (Juan 1:29) nga ginhalad didto sa krus, ang luna sa diin ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios sa tinuud nalipay.³⁸

Subong nga ang mga halad nga hayup nagalarawan sang palaabuton nga halad ni Kristo, gani ang pamulong “dugo” (Mga Taga-Roma 3:25) nagapunting ukon may kaangtanan sa Iya mahulagwayong espirituhanon nga kamatayon—ang Iya katumbasan ukon panglukmay nga binuhatan. Sang ang hingpit nga Dios-tawo nagbayad sa silot tungud sa sala sang tanang katawhan didto sa krus, ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios nga Amay nalipay. Si Kristo dayag nga ginpasundayag didto sa krus subong aton pakilooyan. Ang Iya kahalilihan nga espirituhang kamatayon nagbayad ukon “nagtabon” sang aton mga sala sa dumalayon subong sa ginhulagway pinaagi sa dugo sa pakilooyan sang Balaan sang mga Balaan (Mga Hebreo 9:12-14; 10:4).

Ang Dios nalukmay paagi sa binuhatan ni Kristo didto sa krus kag ang sala indi na gid makita nga pugong sa Iya kaangtanan sa katawhan. Kon ang binuhatan ni Kristo didto sa krus amo ang tanan nga kinahanglanon agud mapahalipay ang Amay, paano bala ang kada isa magdahum sa pagdugang sang ila kaugalingon nga mga binuhatan? Ang buhat sa kaluwasan nahingpit na (Juan 19:30; Mga Hebreo 9:12). Ang Dios sa makaisa kag para sa tanan napasag-uli ang buut tungud sang paghalad kag pag-antos ni Kristo.

38. Thieme, *The Blood of Christ*, 19-20, 36-37.

KAHIMTANGAN KAY ADAN NASULBAR NA PAAGI SA KAHIMTANGAN KAY KRISTO

Ang kinaulihian nga pugong sang balabag sa tunga sang tawo kag Dios amo ang aton kahimtangan kay Adan. Ang kinaunahan nga tawo amo ang sinaligan nga tigpangulo sang katawhan. Subong sang aton nakit-an, ang tanan nga kaliwat ni Adan magatindog kag mangin mabakod ukon mahulog kaupod niya kag tungud sa iya. Sa iya tinuyoan nga dipagkamatinumanon, ang sala kag espirituhanong kamatayon nag-abut sa bilog nga katawhan; “kay Adan ang tanan nagkalamatay” (1 Mga Taga-Corinto 15:22). Subong nga sangputanan “nahamulag kita sa kabuhi sang Dios” (Mga Taga-Efeso 4:18 KJV). Natawo “kay Adan,” ang mga kinutuban sang aton manubo nga kabuhi nagapakita sang balabag sa ano man nga kaangtanan sa walay katapusan nga Dios. Ang aton kahimtangan kay Adan nagkinahanglan sang pagpahamtang sang silot kag kamatayon.

Ang magkabuhi kaupod ang Dios sa walay katapusan, kinahanglan ta mag-angkon sang Iya hingpit nga pagkamatarong kag Iya kabuhi nga walay katapusan. Ang bag-o nga kahimtangan kay Kristo lamang ang mahimong magpasalig sang pagpakamatarong kag kabuhi nga walay katapusan. Agud matuman ini nga kahimtangan, kinahanglan ta magsulud sa kaangtanan kaupod ang Dios nga Amay pinaagi kay Jesu-Kristo. Ining bag-o nga kaangtanan magsugod paagi sa kinaugalingong pagtoo sa Iya: “Kay Kristo ang tanan buhion” (1 Mga Taga-Corinto 15:22b).

Kahimtangan kay Kristo

Si Jesu-Kristo, gintawag nga “katapusan nga Adan” sa 1 Mga Taga-Corinto 15:45, amo ang pangulo sang “bag-ong espirituhanong tinuga”—mga tumuluo sa paghiusa kay Kristo.

Busa, kon ang bisan sin-o nga tawo yara kay Kristo, bag-o *siya* nga tinuga [espirituhanong tinuga]; ang daan nagtaliwan,

yari karon, ang tanan nanginbag-o. (2 Mga Taga-Corinto 5:17)

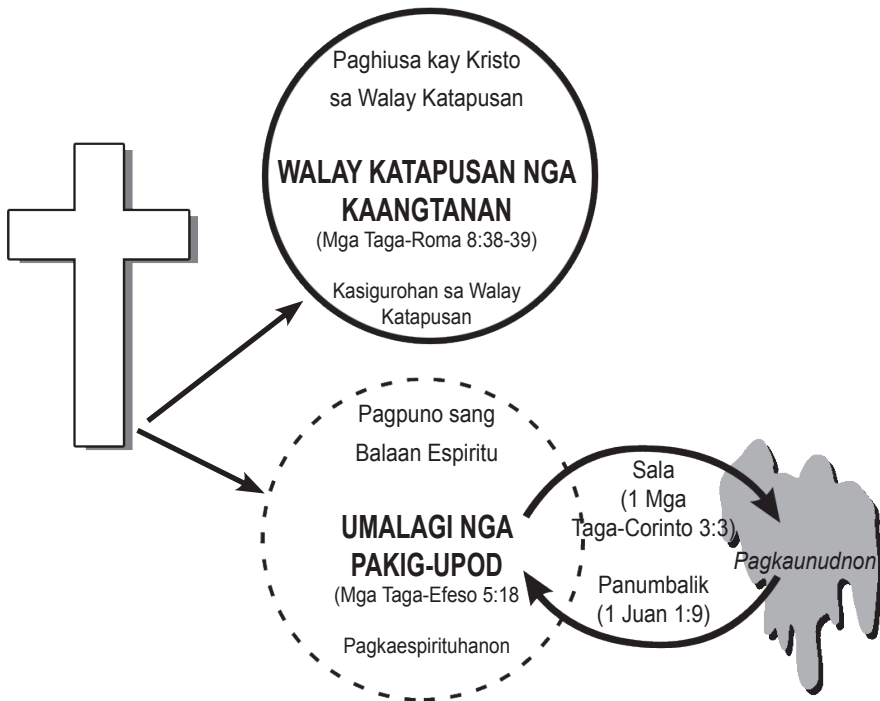
“Daan nga mga butang” indi nagakahulugan daan nga pamatasan; ang bag-o nga tumuluo sa gihapon nagaangkon sang makasaala nga kinaiyia kag kaupod sini, ang iya malaw-ay nga pamatasan.³⁹ Ang tumuluo indi “bag-o nga tinuga” tungud sa kon ano ang iya ginahimo ukon indi ginahimo, kondi tungud sa kon ano ang ginhimo sang Dios sa iya sa tion sang kaluwasan. Ang “daan nga mga butang” diin nagtaliwan na amo ang tanan nga mga kasaypanan ukon katungdanan nga nagbutang sa iya sa likud sang balabag. Ang “bag-o nga mga butang” amo ang tanan nga talagsahong mga katigayunan nga naangkon sang tumuluo paagi sa kaayo sang iya kahimtangan kay Kristo.

Sa gilayon nga magtoo ta sa kay Ginoong Jesu-Kristo, ang Balaan Espiritu nagpahimutang sa aton sa paghiusa kay Kristo pinaagi sa pagbautismo sang Espiritu (1 Mga Taga-Corinto 12:13).⁴⁰ Sugod sina nga tion padulong sa palaabuton nahiusa kita sa Iya. Ang aton lawasnon nga pagkabun-ag, ang aton kahimtangan kay Adan, nauntat nga mangin suliran. Pinaagi sa pagkatawo liwat sa espiritu, ang kinabuhi ni Kristo nahimong *aton kinabuhi*. Ang Pagkakristohanon amo ang kaangtanan sa Dios, indi relihiyon ukon sekta. Ang aton kahimtangan nagapasalig sa aton sang walay katapusan nga kaangtanan kay Jesu-Kristo. Nagapakig-ambit kita sa Iya walay katapusan nga kinabuhi (1 Juan 5:11-12), Iya pagkamatarong (2 Mga Taga-Corinto 5:21), Iya pagkapinili (Mga Taga-Efeso 1:3-4), ang Iya pagka-Anak (Mga Taga-Galacia 3:26), Iya pagkamanunubli (Mga Taga-Roma 8:16-17), Iya pagkapari (Mga Hebreo 10:10-14), kag Iya pagkaharianon (2 Timoteo 2:11-12).

39. Ang malaw-ay nga mga pamatasan mahimong mabuntog samtang ang tumuluo nagahamtong. Tan-awa ang Thieme, *God the Holy Spirit vs. The Sin Nature*.

40. Ang bautismo sang Balaan Espiritu mahitabo sa tion sang kaluwasan kag nagapakilala sa kada tumuluo nga kaupod ang Persona ni Jesu-Kristo. Indi makit-an ni mabatyagan, ang Balaan Espiritu nagpahamutang sa tumuluo sa paghiusa kay Kristo, ang paghiusa diin indi gid mahimong mabungkag kag nagpasalig sang kaluwasan sa tumuluo. Tan-awa ang Thieme, *Tongues* (2000), 30-36, Dugang sa Basahon A.

Kahimtangan sang Tumuluo sa Ibabaw nga Bilog: DUMALAYON

Kahimtang sang Tumuluo sa Idalum nga Bilog: UMALAGI

Kag ang panaksi amo ini, nga ang Dios naghatag sa aton sang kabuhi nga walay katapusan, kag ining kabuhi yara sa iya Anak. Ang nakabaton sang Anak may kabuhi; ang wala nakabaton sang Anak walay kabuhi. (1 Juan 5:11-12)

Sa panghulagway, ang ibabaw nga bilog nagapahayag sang aton bag-o nga kahimtangan sa paghiusa kay Kristo. Ining walay katapusan nga paghiusa ukon kaangtanan nagasalig lamang sa pagkamatinud-anon kag sa binuhatan sang Dios, indi sa aton mga binuhatan. Ang paghiusa kay Kristo nagkuha sang aton kahimtangan kay Adan, nagsangkap sa aton sang walay katapusan nga kabuhi

sang Dios, kag tungud sini nakuha ang kinatapusan nga tisa sang balabag. Ang aton dumalayon nga kahimtangan kay Kristo indi gid mahimong madula.

Ang idalum nga bilog nagapahayag sang pagpakig-upod sang tumuluo sa Dios sa panahon nga ara sa idalum sa pagdumala sang pagpuno sang Balaan Espiritu. Sa kada tion nga ang tumuluo makasala, madula niya ang lumalabay nga pakig-upod—ang pagpuno sang Balaan Espiritu—kag ara sa gowa sang idalum nga bilog. Paagi sa paghinganlan sang iya mga sala sa kinaugalingon didto sa Dios nga Amay (1 Juan 1:9), ang tumuluo ‘nagapanumbalik’ balik sa idalum nga bilog. Walay sapayan sang nahimo nga sala, indi gid mahimong madula sang tumuluo ang iya kahimtangan kay Kristo.⁴¹

PAKIG-ULI SANG BUUT

Diri sa napapha nga kinatapusang tisa sang balabag, wala sang pugong nga nagabulag sang tawo sa Dios. Ang mga suliran sang sala, ang silot sang sala, ang lawasnon nga pagkabun-ag, ang tawhanong pagkamatarong sang tawo, ang kinaiya sang Dios, kag ang kahimtangan sang tawo kay Adan ang tanan nasulbar paagi sa binuhatan ni Kristo didto sa krus. Ang pagkuha sang balabag ginatawag pakig-uli sang buut.

Dumduma ninyo nga sa sadtong tion nahamulag kamo kay Kristo, ginpahilayo gikan sa karabatanan sang Israel, kag mga dumuloong sa mga katipan sang saad, nga walay paglaum kag walay Dios sa kalibutan. Apang karon kay Kristo Jesus kamo nga anay malayo ginpalapit sa dugo [esprituhanong kamatayon] ni Kristo. Kay Siya amo ang [εἰρήνη, *eirene*], aton paghidait nga *nag-isa sang duha*, kag

41. Thieme, *Rebound and Keep Moving!*

nagguba sang *dingding* sang kaawayon nga nagaulut, paagi sa pagwala sa iya lawas sang kasugoan sang mga sugo kag pagsulundan, agud nga matuga Niya sa Iya kaugalingon ang isa ka bag-ong tawo sa tal-us sang duha, *sa amo* nagahimo sing paghidait [*eirene*], kag [ἀποκατάλλασσω, *apokatallaso*] mapasag-uli sa aton sa Dios sa isa ka lawas paagi sa krus sa amo nagapauntat sang kaawayon. (Mga Taga-Efeso 2:12-16)

Mga pipila ka Griyego nga mga pulong nagapahayag sa panudlo sang Bibliya nahanungud sa pakig-uli sang buut. Ang (*katallasso*) nagakahulugan “pagpakig-uli sang buut,” sa pagbaylo sang isa ka tawo halin sa kahimtang sang pagkamabatukon ukon kaawayon padulong sa kahimtang sang paghidait. Ang ginpadako ukon ginpabaskog nga klase sang berbo, *apokatallasso*, nagakahulugan man nga “pagpakig-uli sang buut” paagi sa pagbalhin halin sa kinaunahang pagkahulog nga kahimtangan sang espirituhanong kamatayon padulong sa nabayaw nga kahimtangan sang walay katapusan nga kaluwasan. Ang Dios ang kanunay nga tagtungud ukon ginahisgutan sining duha ka berbo—Siya ang ginhalinan sang pagpakig-uli sang buut—kag ang tawo amo ang manugbaton sang pagpakig-uli sang buut.

Subong nga ang paglukmay ukon katumbasan amo ang nahatungud sa Dios nga bahin sang krus, gani ang pakig-uli sang buut amo ang nahatungud sa tawo nga bahin sang krus. Ang pakig-uli sang buut nagasakup sang tanan nga ginhimo ni Kristo didto sa krus ang pagkuha sang balabag para sa katawhan. Wala gid sang mahimo bisan ano ang tawo agud sa pagpapha sang balabag sa tunga sang iya kaugalingon kag sang Dios. *Si Jesu-Kristo ang naghimo sang tanan nga buhat*. Ang Dios nalukmay; ang tawo nagpasag-uli sang buut.

Ang ikatatlo nga pulong, *eirene*, ginbadbad “paghidait.” Paghidait sa kalibutan sa tunga sang mga pungsod (Isaias 2:4) ang indi amo nga katuyoan ni Jesu-Kristo sa panahon sang Iya kinaunahang pagkari. Sa sini nga bersikulo ang “paghidait” nagahatag bili sa

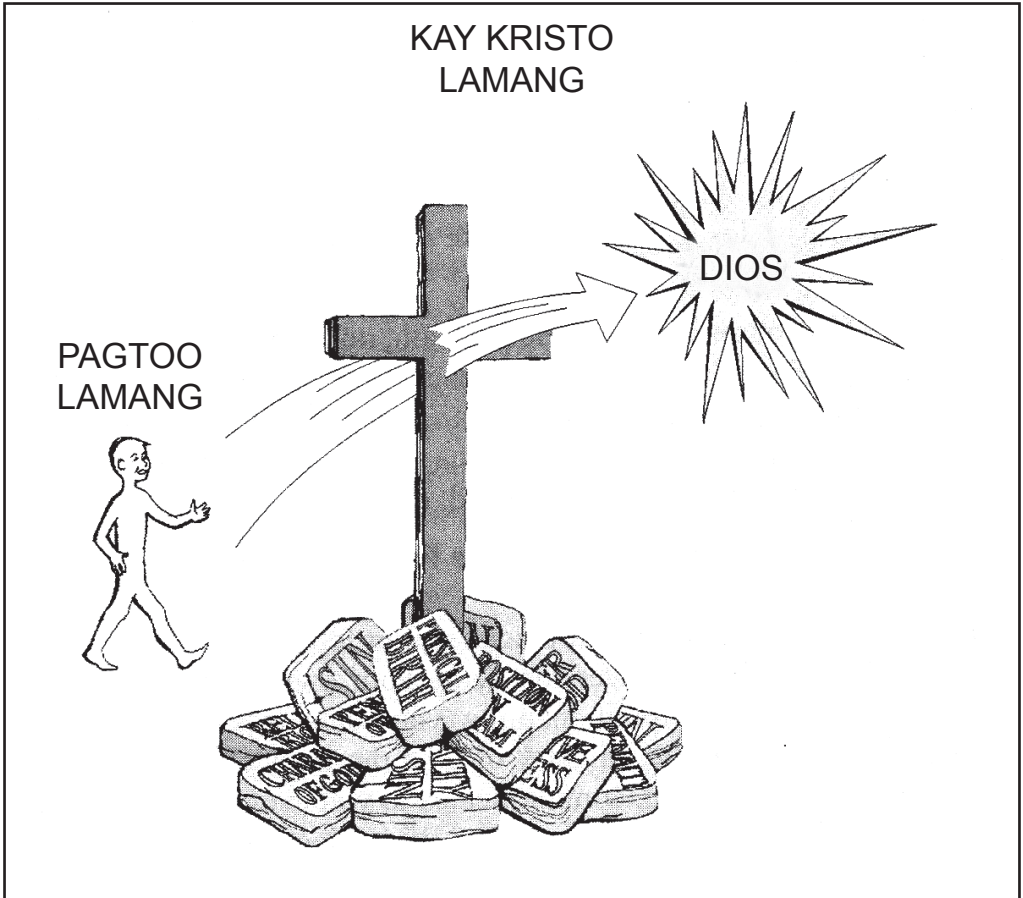
mga sangputanan sang pangluwas nga binuhatan ni Kristo didto sa krus—ang pagkawagtang sang balabag. Nag-abut siya agud magsangkap sang paghidait sa tunga sang Dios kag katawhan, sa Iya mga kaaway (Mga Taga-Roma 5:10); Ang Dios ara kay Kristo sa pagpasag-uli sang buut sang kalibutan sa Iya kaugalingon” (2 Mga Taga-Corinto 5:19a). Indi ini nagakahulugan nga ang tanan sa bilog kalibutan maluwas, kondi nga ang tanan *basi maluwas*. Ang sala indi na hilisgutan; Si Kristo amo ang hilisgutan. Kon diin sadto nagatindog ang balabag, sa karon si Kristo ang nagatindog—ang nagaisahanon nga Manlalaban ukon Manughusay sa tunga sang Dios kag tawo (1 Timoteo 2:5).

*Ang Pangalagad nga Pagpanghikot
sang Pagpakig-uli sang Buut*

Kon magtoo ka kay Ginoong Jesu-Kristo, mahatagan ka sang bag-ongakatuyoansakinabuhì, lakipang mensahe, ang pangalagad, kag ngalan ukon titulo—ang pinadala tungud kay Jesu-Kristo. Walay labot sang imo panginabuhian, mga kalihukan, kasarang, kahibalo, ukon mga kahimtangan sa kinabuhì, labaw nga subong sako ka sa bug-os nga panahon sang Kristohanon nga pangalagad subong sa kay bisan sin-o nga pastor kag manunudlo, ebanghelista, ukon pinadala sa misyon. Samtang ang pastor-manunudlo, ebanghelista amo ang mga talagsahong pagpahayag nga mga gasa, ang kada tumuluo isa ka pinadala tungud kay Kristo.

Ini tanan gikan sa Dios, nga nagpasag-uli sa aton sa Iya kaugalingon paagi kay Kristo kag naghatag sa aton sang pagpanghikot sang pagpasag-uli. (2 Mga Taga-Corinto 5:18, italiko nadugang)

Ang buluhaton mo subong pinadala tungud kay Kristo amo ang pagpahayag sang mahimayaon nga mensahe sang pagpasag-uli sang buut; si Kristo nagsulbar sini nga suliran (1 Mga Taga-Corinto

15:3-4) kag naghimo sing paghidait sa tunga sang tawo kag Dios.

Gani mga embahador kami tungud kay Kristo, subong nga ang Dios nagapakilooy paagi sa amon. Nagapakilooy kami sa inyo tungud kay Kristo, magpasag-uli kamo sa Dios. (2 Mga Taga-Corinto 5:20)

PAGTABOK SA KUDLIS

Sa wala pa si Jesu-Kristo mapatay, ang Mataas nga Pari lamang ang mahimong makasulud sa Balaan sang mga Balaan sa atubangan sang Dios. Karon nga ginhalad ni Jesu-Kristo ang Iya kaugalingon agud sa pagwagtang sang balabag, ang dalan ginabrihan agud nga ang tanan nga magtoo mahimong makalambot ukon makapalapit sa atubangan ukon sa igtalupangud sang Dios.

Si Jesus nagsiling sa iya, “Ako amo ang dalan, kag ang kamatuuran, kag ang kabuhi; walay nagaabut sa Amay, kondi paagi sa akon.” (Juan 14:6)

Tungud sa ginkuha nga balabag, ang dipagtoo lamang ang nagapabulag sa imo sa Dios. Kon magtoo ka kay Kristo, niyan natabok mo ang kudlis sang pagkahamulag. Kon indi ka magtoo, ang imo lamang kabubut-on ang nagapabulag sa imo sa gasa sang kaluwasan nga halin sa Dios.

Samtang si Jesus wala na sa kalibutan agud kinaugalingon nga magduhol ukon maghatag sa imo sang pag-agda, nagapakighambal siya sa aton pinaagi sa Iya nahasulat nga Pulong:

Kag nagsabat sila, “Magtoo kay Ginoong Jesus, kag maluwas ka. (Binuhatan 16:31a)

Ano bala ang matabo kon magtoo ka, kon tabukon mo ang balabag? Matawo ka liwat, ginpakamatarong, kag nahiusa kay Kristo; ang walay katapusan nga kaluwasan imo sa walay katapusan. Wala bisan ano nga butang ang makapahamulag sa imo sa gugma sang Dios nga ara sa kay Kristo Jesus. Sa karon may dumalayon ka na nga kaangtanan sa Dios.

Kay ginatalupangud ko nga bisan ang kamatayon, ukon kabuhi, ukon manugtunda, ukon mga punoan, ukon mga butang nga sa karon, ukon mga butang nga palaabuton,

ukon mga gahum, ukon kataasan, ukon kadadalman, ukon bisan ano nga iban nga tinuga, indi sarang makapahamulag sa aton sa gugma sang Dios nga yara kay Kristo Jesus nga aton Ginoo. (Mga Taga-Roma 8:38-39)

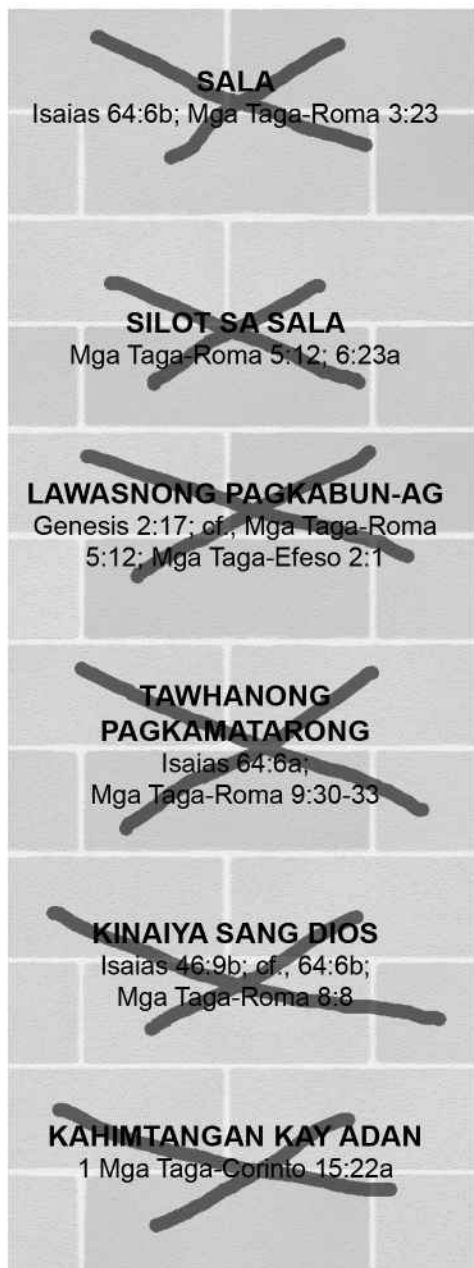
Indi lamang nga ara ka kay Kristo, kondi ang Dios nga Amay, Dios nga Anak, kag Dios Balaan Espiritu nagapuyo sa imo.⁴²

Dugang pa, ang Dios Balaan Espiritu nagpahimutang sa imo sa pakig-upod sa Dios nga Amay kag sang diosnong gahum agud sang pagginawi sang imo kaugalingong espirituhanong kabuhi. Ang pakig-upod nagapadayon pinaagi sa paghinganlan sang imo mga sala sa Dios nga Amay (1 Juan 1:9). Pinaagi sa pangalagad nga pagpanghikot sang Balaan Espiritu, ang Bibliya, ang kasaligan kaayo nga Pulong sang Dios, nagapahibalo sa imo sang tanang butang nga kinahanglanon agud sa pagpuyo sang Kristohanong pamaagi sang pagkinabuhi. Subong nga ang panudlo sa Bibliya nahimong kinaunahan nga ginahatagan bili sa imo kinabuhi kag nagadihon sang imo hunahuna, ang imo kasarang sa pagkinabuhi, paghigugma, kag kalipay amat-amat nagalambo.

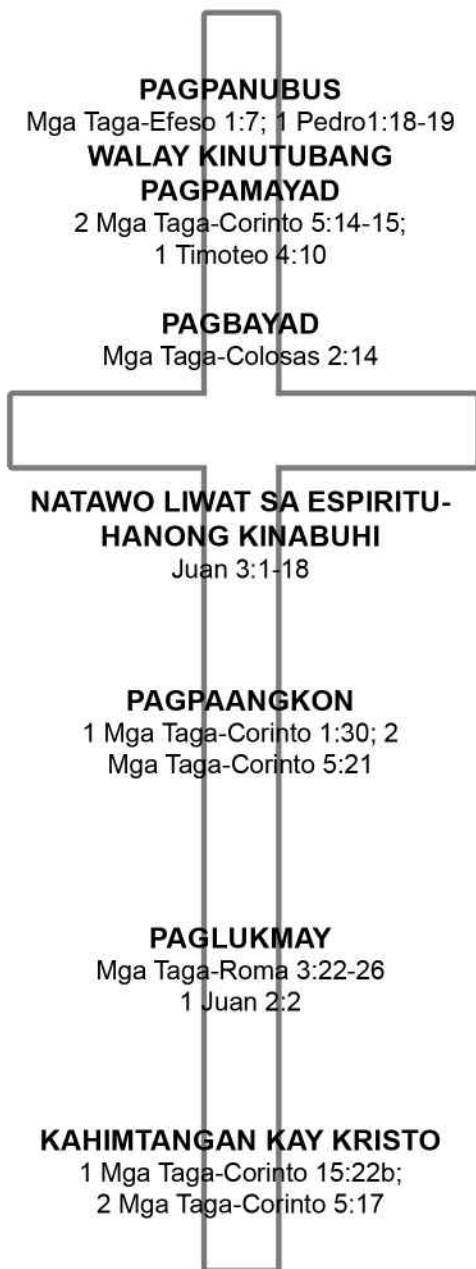
Tungud sang balabag nga ginkuha ni Jesu-Kristo, ang imo mga higayon sa Kristohanong kinabuhi mga walay kinutuban. Ang pagtabok sa balabag umpisa lamang. Ang hangkat para sa imo amo ang magtoon kag magtuman sang dadangatan nga talagsahong ginplano sang Dios para gid sa imo. Samtang nagaumpisa ka sa espirituhanong pagkahamtong, ang imo dadangatan nabuklad. Ang indi mapatihan nga kaangtanan sa Ginoo, ang mahikap ukon makaptan nga pagpakamaayo sang “labaw pa nga grasya” (Santiago 4:6), kag kinabuhi nga may kahulugan, katuyoan, kag ang kahan-ayan kag kabakod nagahulat sa imo.

42. Thieme, *The Divine Outline of History*, 126-31.

ANG BALABAG ANG MGA SULIRAN:

BINUHATAN NI KRISTO ANG MGA KASULBARAN:

ANG PANUDLO SA BIBLIYA NAHANUNGUD SA PAGPAANGKON

- I. Katin-awan: Ang pagpaangkon nagakahulugan pag-isip-isip, pagpahinungud, pasibangud, ukon pagtugyan ukon pagbutang sa kapuslanan sang isa ka tawo.
- II. Samtang si Jesu-Kristo didto sa krus, ang Dios nga Amay nagpaangkon sang tanan nga mga sala sang katawhan sa Iya (2 Mga Taga-Corinto 5:21).
- III. Tungud kay ang mga sala sang katawhan ginpaangkon kay Kristo sa Krus, ang Dios hilway sa pagpaangkon sang Iya hingpit nga pagkamatarong sa mga tumuluo sa tion sang pagtoo kay Kristo (Mga Taga-Roma 3:22).
- IV. Si Abraham amo ang sulundan sang pagpaangkon sang diosnon nga pagkamatarong para sa tanan nga mga tumuluo (Genesis 15:6; Mga Taga-Roma 4:3).
 - A. Nagtoo siya ukon may pagtoo siya sa Ginoo.
 - B. Ang Dios nagbanabana, nag-isip-isip, ukon nagpaangkon sini sa iya subong pagkamatarong.
 - C. Ang diosnon nga pagkamatarong mapaangkon lamang sa talaksan sang pagtoo lamang sa kay Kristo lamang (Mga Taga-Roma 3:22).
- V. Madamo nga mga Hentil sa panahon sang Daan nga Katipan nakaagum sang pagkamatarong paagi sa pagtoo kay Kristo, samtang madamo nga mga Hentil nagapangita sang pagkamatarong halin sa pagkamatinumanon sa Kasugoan ni Moises nga wala gid nakaagum sang pagkamatarong sang Dios (Mga Taga-Roma 9:30-33).
- VI. Ang pagpaangkon amo ang sadsaran sang pagpakamatarong (Mga Taga-Roma 4:22; 5:1)
- VII. Ang pagpaangkon sang hingpit nga pagkamatarong nagapatukod sang kasami nga panghitabo para sa pinakadako nga pagpakamaayo diri sa kalibutan kag sa walay katapusan.

ANG PANUDLO SA BIBLIYA
NAHANUNGUD SA PAGPAKAMATARONG

- I. Katin-awan: Ang pagpakamatarong nagakahulugan “pagpamatuud.” Ang pagpakamatarong amo ang balaodnon ukon makatarunganon nga lihok sa diin ang Dios nagpamatuud sa tumuluo nga matarong tungud kay ginpaangkon Niya sa tumuluo ang Iya hingpit nga pagkamatarong.
- II. Ang pagpakamatarong ukon pagpamatuud mahitabo sa tion sang pagtoo kay Kristo (Mga Taga-Roma 3:26-28).
- III. Ang pagpakamatarong napasad sa balaodnon ukon tilindugan nga sa pagtolon-an sang grasya (Mga Taga-Roma 3:24; Tito 3:7).
- IV. Ang pagpakamatarong indi mahitabo pinaagi sa Kasugoan ni Moises (Mga Taga-Roma 3:20, 28; Mga Taga-Galacia 2:16).
- V. Ang mga palakat sang pagpakamatarong:
 - A. Sa tion sang pagtoo kay Kristo, ang Dios nagpaangkon sang Iya pagkamatarong sa tumuluo.
 - B. Ang Dios nagpamatuud sa tumuluo nga mangin matarong tungud kay nagaangkon siya sang pagkamatarong sang Dios.
 - C. Ang pagpaangkon kag pagpakamatarong dungan matabo sa tion sang pagtoo. Sa pangatarungan, ang pagpaangkon nahauna sa pagpakamatarong.
- VI. Ang buhat sang pagpakamatarong gintuman ni Kristo didto sa krus (Mga Taga-Roma 3:24-25).
- VII. Ang pagpakamatarong kag pagpaangkon nagsulbar sa suliran sang tawhanong pagkamatarong sang tawo.

ANG PANUDLO SA BIBLIYA NAHANUNGUD SA KAHIMTANGAN KAY KRISTO

- I. Sa tion sang pagtoo kay Kristo, ang Balaan Espiritu nagpahimutang sa tumuluo sa paghiusa kay Kristo paagi sa pagbautismo sang Balaan Espiritu.
- II. Ang paghiusa kay Kristo dumalayon nga ginpanag-iya sang kada tumuluo, walay labot sang ila espirituhanong kahimtangan (1 Mga Taga-Corinto 1:2, 30).
- III. Ang paghiusa sang tumuluo kay Kristo nagapalingkawas sa iya halin sa diosnong paghukum sa walay katapusan. (Mga Taga-Roma 8:1)
- IV. Ang kahimtangan sang tumuluo kay Kristo nagapasarang sa iya agud magkinabuhi kaupod ang Dios sa walay katapusan. Ang tumuluo nagapakig-ambit kay Kristo sang mga nagasunud:
 - A. Kabuhi nga walay katapusan (1 Juan 5:11-12);
 - B. Pagkamatarong (2 Mga Taga-Corinto 5:21);
 - C. Pagkapinili (Mga Taga-Efeso 1:4);
 - D. Ang dadangatan (Mga Taga-Efeso 1:5);
 - E. Pagkaanak (Juan 1:12; 1 Juan 3:1-2);
 - F. Pagkamanunubli (Mga taga-Roma 8:16-17);
 - G. Pagkabalaan (1 Mga Taga-Corinto 1:2, 30);
 - H. Pagkaharianon (2 Pedro 1:11);
 - I. Pagkapari (Mga Hebreo 10:10-14).
- V. Kon ang tawo ginpahimutang sa paghiusa kay Kristo mahimo siya nga bag-ong tinuga (2 Mga Taga-Corinto 5:17; Mga Taga-Efeso 2:10).

- VI. Ang paghiusa kay Kristo nagapasalig sang walay katapusan nga kasigurohan sang tumuluo (Mga Taga-Roma 8:38-39).
- VII. Ang mga kilanlan ukon panagway sang aton kahimtangan kay Kristo:
- A. Mahibaloan lamang pinaagi sa Pulong sang Dios;
 - B. Maagum sa tion sang kaluwasan;
 - C. Walay katapusan sa kinaiya kag indi gid mabaylohan ukon mabag-o sang Dios, mga anghel, ukon katawhan;
 - D. Indi mabinatyagon ukon talagsahon nga kaagi;
 - E. Wala kaangtanan sa tawhanong katakus, kasarang, ukon tawhanong kaayo;
 - F. Indi mauswagon, indi gid mapalambo diri sa kalibutan ukon sa walay katapusan.
- VIII. Ang aton kahimtangan kay Kristo nagkuha sang suliran sang aton kahimtangan kay Adan.

ANG PANUDLO SA BIBLIYA NAHANUNGUD SA PAGLUKMAY UKON KATUMBASAN

- I. Katin-awan: Ang paglukmay ukon katumbasan nagakahulugan “kahamuut ukon kalipay.” Ang pahalipay nga bahin sang Dios sa kaluwasan sa diin ang pagkamatinud-anon kag pagkabalaan sang Dios, ang Iya pagkamatarong kag hukum, napahamuut sang pagbayad ni Jesu-Kristo tungud sang aton mga sala didto sa krus.
 - A. Ang Dios nga amay nahamuut sa binuhatan sang Dios nga Anak didto sa krus. Nahamuut Siya sa Iya hingpit nga persona kag Iya hingpit nga kabayaran tungud sang aton mga sala didto sa krus.
 - B. Ang paglukmay ukon katumbasan, nabadbad halin sa Griyegong pulong (*hilasterion*), nagakahulugan “pakilooyan” (Mga Taga-Roma 3:25; Mga Hebreo 9:5) nagapaangot sini nga panudlo sang Bibliya sa pakilooyan sa arka sang kasugtanan
- II. Ang paglukmay ukon katubsan, ginpahayag sa Israel ukon Hudiyo pinaagi sa ginhalad nga dugo nga ginwisik didto sa pakilooyan.
 - A. Ang pakilooyan nagtabon sa larawan sa sala sang mga Hudiyo sa sulud sang arka sang kasugtanan (Exodo 25:17-22; 37:6-9).
 - B. Ang duha ka kerubin, nagapahayag sang pagkamatarong kag hukum sang Dios, nagasud-ong sa halad nga dugo nga ginwisik sa pakilooyan.
 - C. Ang dugo nga nagatabon sa larawan sang sala nagahulagway sa tulumanon nga nagpahamuut sa pagkamatarong kag hukum sang Dios.

- III. Ang paglukmay ukon katumbasan may kaangtanan sa binuhatan ni Kristo didto sa krus. Ang kamatayon ni Kristo nagtabon ukon nagbayad tungud sang aton mga sala, nagpahamuut sa pagkamatarong kag hukum sang Dios (Levitico 16:13-16).
- IV. Ang paglukmay ukon katumbasan mapanag-iyá ukon maagum pinaagi sa pagtoo kay Kristo kag amo ang talaksan para sa pagpaangkon sang diosnon nga pagkamatarong (Mga Taga-Roma 3:25-26).
- V. Ang paglukmay ukon katumbasan nagasulbar sang suliran sang pagkinahanglan sang pagkamatarong kag hukum sang Dios.

ANG PANUDLO SA BIBLIYA

NAHANUNGUD SA PAGPAKIG-ULI SANG BUUT

- I. Katin-awan: Ang pagpakig-uli sang buut amo ang pagkakuha sang balabag sa tunga sang Dios kag tawo, nagbaylo sang kaawayon sa paghidait. Samtang ang paglukmay ukon katumbasan amo ang sa Dios nga bahin, ang pagpasag-uli sang buut amo ang sa tawo nga bahin (2 Mga Taga Corinto 5:18; Mga Taga-Efeso 2:16; Mga Taga-Colosas 1:20-22).
- II. Sa wala pa ang kaluwasan, ang katawhan ginakilala subong kaaway sang Dios (Mga Taga-Roma 5:10; Mga Taga-Colosas 1:21).
- III. Ang paghidait amo ang kapulong ukon kapareho nga pulong sang pagpakig-uli sang buut. Si Jesu-Kristo nagkari agud sa pag-aman sang paghidait sa Dios pinaagi sa Iya binuhatan didto sa krus. (Mga Taga-Efeso 2:14-16; Mga Taga-Colosas 1:20).
- IV. Ang halad sa paghidait sang Levitico 3 nagahulagway sang panudlo sa Bibliya nahanungud sang pagpakig-uli sang buut (Levitico 7:11-38; 8:15).
- V. Ang kada sakup sang harianon nga pamilya sang Dios (tumuluo sa Panahon sang Simbahan) amo ang pinadala ukon sinugo nga nagapangatubang ukon nagatindog para kay Kristo diri sa kalibutan. Busa, ang kada sakup sang harianon nga pamilya may ara buluhaton ukon pagpangalagad sang pagpakig-uli sang buut (2 Mga Taga-Corinto 5:18-20).
- VI. Ang mga pamaagi sang pagpakig-uli sang buut nagkuha sang balabag:
 - A. Ang sala nakuha pinaagi sa pagpanubus (Mga Taga-Galacia 3:13; Mga Taga-efeso 1:7; Mga Taga-Colosas 1:14; 1 Pedro 1:18-19) kag walay kinutuban nga pagpamayad (2 Mga Tagap-Corinto 5:14-15, 19; 1 Timoteo 2:6; 4:10; Tito 2:11; Mga Hebreo 2:9; 1 Juan 2:2);
 - B. Ang silot sa sala nakuha paagi sa pagbayad [sa sala] (Mga

Salmo 22:1-6; Mga Taga-Colosas 2:14);

- C. Ang suliran sang lawasnong pagkabun-ag nakuha paagi sa pagkatawo liwat [sa kalag] (Juan 3:1-18; Tito 3:5; 1 Pedro 1:23);
- D. Ang tawhanong pagkamatarong ukon tawhanong kaayo nakuha paagi sa pagpaangkon (Mga Taga-Roma 3:22; 9:30-10:10; 2 Mga Taga-Corinto 5:21; Mga Taga-Filipos 3:9; Mga Hebreo 10:14) kag kapanghitarungan ukon pagpakamatarong (Mga Taga-Roma 4:1-5, 25; 5:1; 8:29-30; Mga Taga-Galacia 2:16; Tito 3:7);
- E. Ang balabag sa hingpit nga kinaiya sang Dios nakuha paagi sa paglukmay ukon katumbasan (Mga Taga-Roma 3:22-26; 1 Juan 2:1-2);
- F. Ang suliran sang kahimtangan kay Adan ginkuha paagi sa kahimtangan kay Kristo (1 Mga Taga-Corinto 15:22; 2 Mga Taga-Corinto 5:17; Mga Taga-Efeso 1:3-6).

ANG PANUDLO SA BIBLIYA

NAHANUNGUD SA PAGKATAWO LIWAT [Sa Espiritu]

- I. Katin-awan: Ang pagkatawo liwat amo ang sa teoyolohiya nga pamulong para sa espirituhanong pagkabun-ag ukon pagkatawo “pagkatawo liwat,” ang pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan sa bag-o lamang natuga nga tawhanong espiritu sa tion nga bisan sin-o ang magtoo kay Jesu-Kristo para sa walay katapusan nga kaluwasan. Ang natawo liwat nga tawo nagaagi halin sa espirituhanong kamatayon padulong sa espirituhanong kinabuhi.
- II. Ang kada tawo sugod sang pagkahulog ni Adan [sa sala] natawo nga patay sa espiritu, wala sang tawhanong espiritu kag nagaangkon sang makasasala nga kinaiya.
 - A. Si Adan natuga nga trichotomous [may tatlo ka bahin]—nagaangkon sang lawas, sang kalag, kag sang tawhanong espiritu.
 - B. Sang si Adan nakasala nawala niya ang iya tawhanong espiritu, nahimo siya nga patay sa espiritu, kag nag-angkon sang makasasala nga kinaiya.
 - C. Ang tanan nga kaliwat ni Adan mga matawo nga patay sa espiritu.
- III. Ang tawhanong espiritu nagaaman sang kasarang sa pag-intiyende, paghigup ukon pagtipon kag pagtunaw, kag pagbahinbahin sang espirituhanon nga talagsahong butang kag nagapasarang sa tumuluo sa pag-agum sang pagpakig-upod sa Dios. (1 Mga Taga-Corinto 2:10, 12-14).

- IV. Agud sa pag-agum sang pagpakig-upod sa Dios ang tawo kinahanglan una gid “matawo liwat” ukon matawo sa espiritu (Juan 3:3)
- V. Ang pagkatawo liwat ukon espirituhanong pagkabun-ag amo ang binuhatan sang Balaan Espiritu sa diin mahitabo sa tion nga ang isa ka tawo magsalig kay Kristo lamang tungud sang kaluwasan (Juan 3:5-16; Tito 3:5).

DAAN NGA KATIPAN

GENESIS	MGA SALMO
2:176,9,52	22:1-6..... 60
3:8 1	23:2 20
5:5 9	
15:633,37,53	MGA HULUBATON
	6:16 15
EXODO	
15:23-25 20	ANG MANUGWALI
25:17-22 57	7:20 29
37:6-9..... 57	
	ISAIAS
LEVITICO	2:4 47
3 59	30:18 2
7:11-38 59	44:3 20
8:15 59	44:22 8
16:13-16 58	46:9 50
16:14-17 42	53:6 10
	55:1 19
NUMEROS	64:6 4,14,30,38,52
21..... 27	
21:4-9..... 27	EZEQUIEL
21:14 27	16:9 20
21:15 27	

BAG-ONG KATIPAN

MATEO	3:12	24
1:18	3:13	25
5:20	3:14-16	26
23:27	3:18	3
23:28	3:36	3
25:41	4:14	19
	7:38-39	20
MARCOS	10:28	7
10:45	14:6	50
15:34	16:13-15	22
	19:30	10,42
LUCAS		
16:19-23	MGA BINUHATAN	
23:39-43	16:31	50
JUAN	MGA TAGA-ROMA	
1:12	1:4	16
1:29	3:10	30
3	3:12	4
3:1	3:20	54
3:1-18	3:22	31,35,53,60
3:2	3:22-26	52,60
3:3	3:23	3,6,29,35,38,52
3:4	3:24	8,35,54
3:5	3:24-25	54
3:5-16	3:25	40,42,57
3:6	3:25-26	58
3:7	3:26	36
3:8	3:26-28	54
3:9	3:27-28	36
3:10	3:28	8,54
3:11	4:1-2	36

4:1-5.....	52,60	15:22	4,43,52,60
4:3	37,53	15:45	43
4:4	33,37	15:51-55	3
4:5	32,37	15:54-57	11
4:22	53		
4:25	60		
5:1	8,52,60		
5:10	48,59		
5:12	7,52		
5:19	6		
6:6	6		
6:23	4,9,52		
7:5	6		
7:18	6		
8:1	53		
8:3-4.....	6		
8:8	38,52		
8:16-17	44,55		
8:29-30	60		
8:38-39	45,51,56		
9:30	32		
9:30—10:10.....	60		
9:30-33	51		
9:31-32	33		
1 MGA TAGA-CORINTO			
1:2	55		
1:30	32,52,55		
2:10	12,61		
2:12	12		
2:12-14	61		
2:14	12,18		
3:3	45		
12:13	44		
15:3-4.....	48		
15:20-23	25		
		2 MGA TAGA-CORINTO	
		4:18	18
		5:14-15	8,52,59
		5:17	44,52,55,60
		5:18	48,59
		5:18-20	59
		5:19	48,59
		5:20	49
		5:21	31,44,52,53,55,60
		MGA TAGA-GALACIA	
		2:16	34,52,54,60
		2:16-17	8
		3:13	7,59
		3:26	44
		MGA TAGA-EFESO	
		1:3-4.....	44
		1:3-6.....	60
		1:4	55
		1:5	55
		1:7	8,52,59
		2:1	4,52
		2:8-9.....	15,31
		2:10	55
		2:12-16	47
		2:14-16	59
		2:16	59
		4:8-10.....	25
		4:18	43
		4:22	6

5:18	45
5:26	20

MGA TAGA-FILIPOS

2:5-11.....	26
3:9	60

MGA TAGA-COLOSAS

1:14	8,59
1:20	59
1:20-22	59
1:21	59
2:14	10,52,60

1 MGA TAGA-TESALONICA

1:10	3
4:13-17	3
5:23	22

1 TIMOTEO

2:5	48
2:6	7,59
4:10	8,31,36,52,59

2 TIMOTEO

2:11-12	44
---------------	----

TITO

2:11	59
2:14	7,10
3:5	13,60,62
3:7	54,60

MGA HEBREO

2:9	59
9:5	40,57

9:12	42
------------	----

9:12-14	42
---------------	----

9:22	8
------------	---

10:4	42
------------	----

10:10-14	44,55
----------------	-------

10:14	60
-------------	----

SANTIAGO

4:6	51
-----------	----

1 PEDRO

1:18-19	8,52,59
1:23	60
2:24	8,10,31

2 PEDRO

1:11	55
------------	----

1 JUAN

1:9	45,46,51
2:1-2.....	60
2:2	8,52,59
3:1-2.....	55
5:11-12	44,45,55

BUGNA

3:10	3
19:20	3
20:10	3
20:14-15	3
22:17	19

PUNOAN NG MGA LIBRO NI R. B. THIEME, JR.
GINPASALIG NG PAGPASUNUD

The Plan of God
The Trinity
Slave Market of Sin
The Barrier
Rebound & Keep Moving
Isolation of Sin
The Faith-Rest Life
God the Holy Spirit vs. The Sin Nature
Mental Attitude Dynamics
Heathenism
Divine Guidance
Prayer
Witnessing
The Prodigal Son

Ang panudlo sa Bibliya, ang kabilogan sang panudlo nga ginkuha pinasubay sa pulong nga pagsaysay sang Balaan nga Kasulatan, nga amo ang sulundan kag talaksan para sa espirituhanong kamatuuran. Ang pagtoon sa Bibliya nagasangkap sang espirituhanong pagkaon para sa Kristohanon. (Mateo 4:4).

Ang pagkamahinungdanon sang panudlo sa Bibliya indi gid mahimong pasobrahan pagpatin-aw (Mga Salmo 138:2). Ang Dios nagamando sa Kristohanon sa pagbalhin ukon pagbaylo sang hunahuna [sa kalag] (Mga Taga-Roma 12:2). Ini nga pagbalhin nagakinahanglan sing adlaw-adlaw nga pagbag-o sang hunahuna ukon pang-inoino pinaagi sa pagtoon kag paghimulus sa Pulong sang Dios (2 Mga Taga-Corinto 4:16; Mga Taga-Efeso 4:23).

Sa madamo nga mga tinuig ang sa pagtolon-an nga mga klase sa Bibliya nga gintudlo ni R. B. Thieme, Jr., nagsangkap sang adlaw-adlaw nga espirituhanong pagkaon para sa iya katilingban. Ang mantalaan [mga libro], DVDs, kag MP3 CDs andam sa walay bayad ukon katungdanan. Ang basahon-talaan ukon katalogo Sa Pagtolon-an nga mga Pagtoon sa Bibliya igasangkap sa tion nga pangayoon.

R.B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES

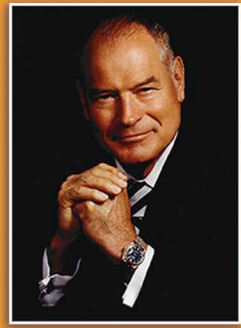
P.O. BOX 460829

HOUSTON, TEXAS 77056-8829

www.rbthieme.org

713-621-3740

ROBERT B. THIEME, JR. (1918-2009), nagpabilin nga makahuluganong tingog sang Pagkakristohanon sa bilog nga kalibutan. Ang iya mapisanon kag mahagoon, kabatbatan nga pagpanudlo nakatukod sa kinaunahan nga mga pinulongan sang Balaan nga Kasulatan sa kapawa sang masaysayon nga kabilogang kahulugan sa diin ang Bibliya ginsulat. Ang iya pagpamag-o nga pamaagi sang kapulungan, mga panghulagway, kag bibliyanhon nga mga pagpamatuud matin-aw nga nagapahibalo sang masaligan nga mga kamatuuran sa Pulong sang Dios. Si Thieme may pinatik sa plaka sang sobra sa onse ka libo ka oras sang mga wali kag nagmantala sang sobra sa isa ka gatos ka mga libro nga bastante ukon puno sang mga bersikulo sa Bibliya.

Panghulagway ni Robert Becker

Si Thieme naggradwar sa Unibersidad sang Arizona (Phi Beta Kappa) kag Dallas Theological Seminary (summa cum laude). Ang iya mga pagtoon sa seminaryo nauntat tungud sang katungdanan sa serbisyo sa militar sang Ikaduha nga Gira sa Bilog nga Kalibutan panahon sa diin ginpataas siya sa ranggo sang lieutenant colonel sa United States Army Air Corps. Pagkatapos sang iya buluhaton sa paggradwar sang 1950, nahimo siya nga pastor sa simbahan sang Berachah sa Houston, Texas. Ang iya dako nga kahanasan sa Griyego, Ebreyo, teyolohiya, kasaysayan, kag pagpanuki ukon pangusisa sang mga teksto nagsangkap sa katukuran ukon sadsaran para sa may tama kadako nga katungdanan niya sa kinabuhi sang pagtoon kag pagtudlo sang Pulong sang Dios. Si Thieme nag-untat subong pastor sa simbahan sang Berachah pagkatapos sang singkwentay tres ka tuig sang matutum nga pagpangalagad.

ANG BALABAG indi matabok ukon indi maagihan kag indi mabuntog. Wala sang tawo mahimong makabungkag sa sini nga balabag ukon sampong. Ang katawhan natawo sa sayup nga bahin sang balabag, sa walay paglaum nahamulag sa bisan ano nga kaangtanan sa Dios.

Ang Dios kanunay nakahibalo nga ang tawo pinaagi sa iya madumilong kabubut-on magapalayo sang iya kaugalingon sa iya manunuga. Ang nasangputan sini, sa nagligad nga wala sang ginsuguran ang Dios nga Amay nag-andam nga daan sang hingpit nga plano agud sa pagkuha sang balabag. Ginpadala Niya ang Iya Anak, si Jesu-Kristo, agud mangin hukum tungud sang aton mga sala didto sa krus, agud sa pagdala sang tawo halin sa kaawayon padulong sa paghidait sa Dios.

Bisan pa man si Jesu-Kristo nagbungkag sang balabag, ang imo kaangtanan sa Dios nagaagad sa imo. Isa lamang ka hilisgutan ang nagapabilin: Ano bala ang panghunahuna mo kay Jesu-Kristo? Isa lamang ka pagbuut ang nagapahamulag sa imo sa Dios. Kon nagatoo ka kay Jesu-Kristo, natabok mo ang linya ukon kudlis sang pagkanahamulag kag magadawat sang regalo sang Dios nga amo ang kinabuhi nga walay katapusan.